

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DROGOVÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY

Autor práce: Štěpánka Nechanická
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Roman Svatoš, Ph.D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

NECHANICKÁ, Š. *Drogová kriminalita a její příčiny* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 65 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: drogy, kriminalita, návykové látky, toxikoman, závislost

Tato bakalářská práce pojmově vymezuje problematiku drogové kriminality, vznik drogové závislosti, druhy zneužívaných drog a dopad na člověka. Dále se zabývá činností policejních orgánů a zjišťováním přítomnosti drog u osob.

Na boji s drogovou kriminalitou se významně podílí nejen Národní protidrogová centrála, která funguje jako samostatná specializovaná jednotka, ale i orgány činné v trestním řízení. Důležité pro boj s touto kriminalitou jsou, jak strategie, kterou Česká republika vytváří, tak i protidrogová strategie, kterou vytvořila Evropská unie a Česká republika ji přijala.

Drogová kriminalita je celospolečenský problém a je velmi složité jej zcela vymýtit, a proto je velmi podstatné usilovat o zlepšení, anebo alespoň usilovat o dosažení únosné a stálé úrovně pro společnost.

ABSTRACT

NECHANICKÁ, Š. Drug criminality and its reasons: bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2013. 65 p.
Supervisor: JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.

Key words: drugs, crime, addictive drugs, addict, addiction

This bachelor thesis conceptually defines the problems of drug – related crime, the genesis of dependence on drugs, the types of drugs and their effect on people. It also deals with the activities of police and with finding the possession of drugs by the people.

The fight against drug – related crime is an important part not only of The National Drug Headquarters, which operates as a separate special unit, but also of the law enforcement authorities. Important to combat this crime are there as a strategy, which is created by the Czech Republic, as well as drug strategy, which is created by the European Union and the Czech Republic accepted it.

Drug – related crime is a social problem and it is very difficult to completely wipe out, and therefore it is very important to stand out for improvement, or at least to strive to achievement of reasonable and stable levels for the society.

OBSAH

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	9
2 Formulace základních pojmů	10
2.1 Rozdělení drog na skupiny	12
2.1.1 Rozdělení drog na tvrdé a měkké.....	12
2.1.2 Drogy přírodní.....	12
2.1.3 Drogy polysyntetické	13
2.1.4 Drogy syntetické	13
3 Původ drogové závislosti	14
3.1 Dědičná závislost.....	15
3.2 Vliv vrstevníků	15
3.3 Osobní přesvědčení	15
4 Rozdělení a charakteristika drog	16
4.1 Halucinogeny.....	16
4.1.1 LSD	17
4.1.2 Houby	17
4.1.3 Ketamin.....	18
4.1.4 Fencyklidin.....	19
4.2 Opiáty	19
4.2.1 Opium.....	19
4.2.2 Morfin	20
4.2.3 Kodein	20
4.2.4 Heroin.....	21
4.2.5 Brown	22
4.3 Stimulační drogy	22
4.3.1 Amfetamin.....	22
4.3.2 Kokain	23
4.3.3 Crack	23
4.3.4 Metamfetamin	24
4.3.5 MDMA	25
4.4 Konopné drogy	25
4.4.1 Marihuana	26

4.4.2	Hašiš	26
4.5	Těkavé látky	27
4.6	Nové syntetické drogy	27
4.6.1	Příklady nových drog	28
5	Právní regulace spojená s drogovou kriminalitou	29
6	Postup policejních orgánů při prověřování.....	34
6.1	Psychologické a taktické zvláštnosti	37
6.2	Zjišťování přítomnosti drogy	39
7	Boj proti drogové kriminalitě	40
7.1	Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018	41
7.2	Protidrogová strategie EU na období 2005 - 2012	42
7.3	Národní protidrogová centrála.....	43
7.3.1	Mezinárodní spolupráce	44
8	Výzkumná část	45
8.1	Statistické údaje.....	46
	Závěr.....	49
	Seznam použitých zdrojů	50
	Seznam příloh	55

Úvod

Účelem této bakalářské práce je přiblížit čtenáři problém drogové kriminality v České republice. Vzhledem k tomu, že toto téma je velmi obsáhlé a není tedy možné ho v tomto rozsahu zcela popsat a zachytit, vybrala jsem proto několik okruhů, kterými se budu zabývat.

Zneužívání návykových látek je problém současné společnosti a lidí v ní žijící. Dá se říci, že se již staly součástí našeho života. Alarmující je skutečnost, že s návykovými látkami začínají experimentovat ještě děti školou povinné ve věku od 13 let. Nejčastěji začínají experimentovat s marihuanou. Nesmíme zapomínat ani na alkohol a tabák. Proto je důležité zabývat se důvody, proč lidé drogy zneužívají a ničí tak své zdraví. Nezanedbatelná je i výroba a distribuce drog.

V druhé kapitole všeobecně shrnu základní pojmy související s touto problematikou. Dále popisují základní rozdělení drog na tvrdé a měkké, přírodní, polysyntetické a syntetické.

Třetí část pojednává o tom, proč drogová závislost vůbec vzniká, jaké k tomu mohou mít lidé důvody. Popisují zde hlavně dědičnou závislost, vliv prostředí a osobní přesvědčení, které může člověka přivést na drogovou dráhu.

Ve čtvrté části se věnuji charakteristice jednotlivých druhů drog, jejich účinkům, jaký dopad má dlouhodobé zneužívání na lidské zdraví a jak se závislost vyvíjí.

Pátá kapitola obsahuje právní rozbor částí trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. v platném znění a rozbor částí přestupkového zákona č. 200/1990 Sb. v platném znění týkající se drogové problematiky.

Jako další důležitou oblast jsem vybrala postup policejních orgánů při prověřování a vyšetřování této kriminality a popis procesních úkonů v realizačním stadiu. Způsoby jak se zjišťuje přítomnost drogy a jak policisté komunikují s toxikomanem.

V sedmé kapitole se zabývám národní strategií protidrogové politiky České republiky a protidrogovou politikou Evropské unie. Krátce popisují činnost Národní protidrogové centrály.

Poslední část je věnovaná řízeným rozhovorům s vybranými policisty a vyhodnocení statistických údajů o drogové kriminalitě.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Tato práce si klade za cíl analyzovat drogovou kriminalitu jako neustále aktuální problém. Zabývá se příčinami drogové závislosti a dopadem užívání pro lidský organismus nebezpečných návykových látek. Seznámit s činností policejních orgánů ve fázi prověřování a vyšetřování této kriminality. Jakým způsobem lze zjistit přítomnost návykové látky u osob a jak s osobou pod vlivem návykové látky policisté komunikují. Ukázat jak Česká republika bojuje proti tomuto problému. Za pomoci statistických údajů ukázat, zda - li se drogová kriminalita zvyšuje nebo naopak snižuje. Na základě řízeného rozhovoru s několika vybranými policisty zjistit jejich názory a postoje, které zaujímají k této problematice.

V práci je uplatněna volně popisná přístupová metoda doplněná o statistické údaje a názory policistů z řízených rozhovorů. Rozhovory probíhaly formou otevřených otázek. Zjištěné informace z rozhovorů mají práci obohatit o reálný přístup k této problematice. Potřebné informace ke zpracování své bakalářské práce jsem čerpala z dostupné literatury, odborných časopisů a spolehlivých internetových zdrojů. Práce je rozdělená do osmi základních kapitol a dále do podkapitol.

2 Formulace základních pojmů

Abstinenční syndrom se vyskytuje po přerušení užívání dané látky nebo i při omezení dávek této látky. Abstinenční syndrom se může projevovat pocením, třesem, nechutenstvím, zvýšenou teplotou, špatným spánkem, podrážděností nebo může dosáhnout až k sebevražednému jednání.¹

Abúzus přímo určuje zneužívání drogy samotné.

Detoxikace je souhrn metod, které účinně odstraňují škodlivé látky z těla nebo snižují škodlivé účinky toxické látky.

Droga, původní význam arabského slova „durana“ je léčivo. Stanovisko Světové zdravotnické organizace z roku 1969 říká, že za drogu považujeme jakoukoliv látku, která když se dostane do živého organismu, může pozměnit jednu nebo několik jeho funkcí.

Drogová závislost je psychický, někdy i fyzický stav, který vyplívá ze vzájemného vlivu mezi živým organismem a drogou. Je charakterizována změnami v chování a jinými reakcemi, které obvykle zahrnují potřebu drogu užívat stále nebo pravidelně, pro její účinky a někdy také kvůli zmírnění nežádoucích účinků při nepřítomnosti drogy.²

„Kriminalita je souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Kriminalitou neboli zločinností rozumíme:

- *sociálně patologický jev (nejobecnější pojetí)*
- *jednání posuzované jako trestné činy (legální neboli juristické pojetí)*
- *jednání odchylné, deviantní (sociologické pojetí)“³*

¹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I. : mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha, 2003. s. 144.

² STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 9-10.

³ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice, 2009. s. 15.

Návykovou látkou rozumíme alkoholické nápoje, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které jsou schopné škodlivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací i rozpoznávací schopnosti nebo jeho společenské chování.

Omamné a psychotropní látky jsou to látky, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn, které jsou nebezpečné pro společnost i pro jedince, který opakovaně užívá látky uvedené v seznamech.

Prekurzor je základní surovina (v jakémkoli stavu) používaná při výrobě výsledné drogy.⁴

Tolerance je způsobilost organismu snášet některé látky. Tato způsobilost se postupně zvyšuje, proto je třeba dávky užívané látky neustále navyšovat. Tento stav může nastat i při dlouhodobějším užívání některých léčiv. Příkladem jsou opiáty, kdy závislý člověk bere mnohdy takovou dávku, která přesahuje smrtelnou dávku pro člověka nezávislého.⁵

Toxikomanie je stav periodické nebo chronické intoxikace, která škodí samotnému jedinci i celé společnosti. Způsobuje ji opakované užívání drogy. Znakem je neustálá potřeba pokračovat v užívání drogy a získat ji jakýmkoliv způsobem, sklon ke zvyšování dávky a psychická závislost na účincích drogy. Je to stejný pojem jako drogová závislost.

Závislost fyzická je stav tělesné závislosti, je to závislost organismu na droze, kterou vyvolalo dlouhodobé a časté užívání drogy. Provázena je abstinenčními příznaky.

Závislost psychická je stav duševní, psychické závislosti. Byl vyvolán dlouhotrvajícím užíváním drogy kvůli touze po tzv. příjemných zážitcích, které droga vyvolává. Když je přísun drogy ukončen, může to způsobit psychickou poruchu.⁶

⁴ STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 7-10.

⁵ GOODYER, Paula. *Drogy + teenager*. Přeložila KUNCOVÁ Romana. 1. vyd. Praha, 2001. s. 162.

⁶ STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 10.

2.1 Rozdělení drog na skupiny

2.1.1 Rozdělení drog na tvrdé a měkké

Na tyto dvě skupiny se rozdělují drogy podle míry rizika, které způsobují. Měkké drogy nezpůsobují fyzickou závislost, ale v některých případech mohou způsobit závislost psychickou. Psychická závislost je taková, že se člověk cítí lépe pod vlivem omamné látky, než když abstinuje. Jejich užívání je relativně bez rizika. Měkké drogy jsou konopí (marihuana), hašiš, káva, čaj. Drogy tvrdé způsobují fyzickou závislost, která se stupňuje častějším užíváním omamné látky. Obecně lze říci, že tvrdé drogy jsou pro lidský organismus zničující. Řadíme mezi ně alkohol, extázi, LSD, lysohlávky, kokain, pervitin, crack, heroin, morfin, toluen.⁷

Míra rizika	"Tvrdost"	Zástupci
Vysoká	"Tvrdé"	toluen, aceton, heroin, morfin, durman, crack
Vysoká až střední	"Tvrdé"	LSD, lysohlávky, kokain, pervitin
Střední	"Tvrdé"	alkohol, extáze, efedrin, kodein
Relativně malá	"Měkké"	marihuana, hašiš, kokový čaj
Prakticky bez rizika	"Měkké"	káva, čaj

Tab. 1: míra rizikovosti, některých užívaných látek⁸

2.1.2 Drogy přírodní

Drog, které získáváme z přírodních materiálů, není příliš mnoho. Jejich působení známe však už z historie a pozornost si získávají už celá tisíciletí. Rostliny obsahují různé chemické sloučeniny, jen jedna až dvě jsou toxického původu. Do této skupiny řadíme marihuanu, listy keře koka, mák, různé druhy hub. Tyto drogy se vyskytují volně v přírodě. Při jejich výrobě není třeba používat chemické přípravky, protože se využívají v původní rostlinné formě. Nejčastějšími způsoby užití jsou kouření, žvýkání

⁷ Rozdělení drog. In: *Substituční léčba.cz: Stránky o závislosti* [online]. MeDitorial. [cit. 2013-02-21]. ISSN 1804-0799. Dostupné z: <http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

⁸ Definice a rozdělení drog. In: *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2012-09-22]. Dostupné z: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/definice_a_rozdeleni_drog.html

a pítí odvarů. Tyto drogy jsou na předních místech na nezákonných drogových trzích na celém světě.

2.1.3 Drogy polysyntetické

Do této skupiny se řadí drogy, při jejichž výrobě se používá jako základní surovina rostlina. Ta se musí před užitím chemicky upravit a získat tak účinnou látku do konečného výrobku. Patří sem kokain vyráběný z listů koky, heroin vyráběný z opia, které je získáváno z makovic máku nebo morfin obsažený také v opiu.⁹

2.1.4 Drogy syntetické

Tyto drogy na naší drogové scéně zastupují v první řadě halucinogeny, budivé aminy a místní specialita, preparát brown, který se připravuje z léků (prekurzorů), které obsahují kodein.¹⁰ Vyrábějí se pouze chemickým postupem. Nejčastěji se k výrobě těchto drog zneužívají legální léčiva (prekurzory) a volně dostupné chemické látky, u kterých je známé, že ovlivňují smyslové vnímání člověka. Bez určitého prekurzoru nelze vyrobit plně konkrétní druh syntetické drogy. Například pervitin nelze vyrobit bez použití prekurzoru efedrinu. Pomocné chemické látky jsou děleny na rozpouštědla a reakční činidla. Tyto látky jsou při výrobě nezanedbatelné, ale při konečné výrobě nejsou tak specifické jako prekurzory. Chemické látky mohou být nahrazeny jinými a bude dosaženo stejného konečného žádoucího výsledku. Mezi syntetické drogy jsou řazeny především amfetaminy a jeho deriváty, LSD, fencyklidiny, triptamin, barbituráty apod.¹¹

⁹ ŠTÁBLOVÁ, Renata. *Drogy: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha, 2005. s 49-50.

¹⁰ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha, 2004. s. 252.

¹¹ ŠTÁBLOVÁ, Renata. *Drogy: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha, 2005. s 49-50.

3 Původ drogové závislosti

Nemůžeme si představovat, že toxikomanie je pouze protest mladých lidí proti vývoji ve společnosti nebo dopad jiného jevu (např. nezaměstnanosti). Bez pochyb můžeme říci, že se jedná o závažný sociální jev. Do druhé poloviny šedesátých let můžeme říci, že drogově závislí v Evropě byli soustředěni do úzkého kruhu lidí. Nyní se situace zhoršuje a to především tím, že věk toxikomanů se snižuje, přítomnost toxikomanie je zjištěna u skupin dříve nezúčastněných a tím, že drogy jsou rozšířeny do celého světa. Užívání omamných a psychotropních látek způsobuje mnoho závažných rizik. Tím nejzávažnějším je začít užívat drogu jako pomůcku při „řešení“ osobních problémů. Na děti a mladistvé negativně působí i prostředí, ve kterém vyrůstají. Neúplná rodina, časté manželské konflikty, zanedbaná rodičovská péče, týrání či sexuální zneužívání. Velké nebezpečí představuje i to jak děti nebo mladiství tráví svůj volný čas. Většinou svůj volný čas tráví nevhodně a snadno tak podlehnou názoru jiných a nechají se zlákat na špatnou cestu. Ti, kteří se věnují sportu nebo jiným aktivitám nemají čas experimentovat s drogami. Toto však nemusí být pravidlem.¹²

Na počátku lidé (uživatelé) vnímají spíše „pozitivní“ účinky drog. Věří, že mohou kontrolovat užívání drog, ale návykové látky rychle ovládají jejich životy. Postupem času se příjemné pocity vytratí a uživatel drog dosáhne takového stadia, kdy drogy vyhledává, je to pro něj nezbytné a bere je i přes obrovské problémy, které mu způsobují. Někteří jedinci tak stále navyšují své dávky i četnost užívání. Aby drogu získali, obětují tomu mnoho času, zanedbávají školu, zaměstnání, rodinu, přátele.¹³

Nesmíme také zapomínat na mnohem rozšířenější drogové závislosti, jako jsou alkoholismus a nikotin. Ve společnosti jsou přijímány mnohem lépe a jsou i více tolerovány možná i podporovány. To je nejspíš dáno tím, že nejsou tak provokativní. Neměli bychom je zanedbávat, protože závislých na alkoholu a nikotinu je mnohem více než závislých na nezákonných drogách.

Na vznik závislosti působí mnoho faktorů například nejčastěji dědičnost, společnost, ve které se osoba pohybuje, osobní přesvědčení. Skutečných důvodů proč člověk bere drogy je dle odborníků tolik, kolik je samotných uživatelů.¹⁴

¹² KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I. : mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha, 2003. s. 124-128.

¹³ NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE. *Drugs, brains, and behavior - The science of addiction*. National Institutes of Health, U.S. Department of Health and Human Services, 2007. s. 7.

¹⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I. : mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha, 2003. s. 124-128.

3.1 Dědičná závislost

„Problematika návykových látek v anamnéze a jejich užívání u těhotných žen je velmi závažný společenský problém. Drogy ovlivňují jednak psychické a fyzické zdraví žen v reprodukčním období, ale také způsobují komplikace v dalším životě ještě nenarozenému dítěti.“¹⁵ Tyto ženy většinou nevyhledávají pomoc v poradnách pro těhotné. Žijí chaotickým životem, ovlivňovány jsou prostitutací a kriminalitou. Pokud dítě v těhotenství podléhá přímému účinku drogy, tak ihned po porodu je pomocí krevního oběhu matky příjem zastaven a u dítěte se ukáže abstinenční syndrom. Také záleží na tom, kdy si matka vzala poslední dávku, jak dlouho drogu užívá a v jakém množství. Děti, které se narodí závislým matkám, jsou ve většině případů odebrány a umístěny do ústavní výchovy nebo svěřeny do péče rodiny, ze které matka pochází, pokud projeví zájem. To že žena bere drogy, není hlavním důvodem odebrání dítěte, ale především to, že není schopna se o něj řádně starat a její sociální situace je nevyhovující.¹⁶

3.2 Vliv vrstevníků

První experimentování s drogami přichází v období dospívání. V době dospívání je přirozené, že mladí lidé mají potřebu se sdružovat do kolektivu. V tuto dobu se mladí lidé mnohem více zajímají o okolní svět a hledají možnosti jak zapůsobit na své okolí, jak zapadnout do skupiny a jak se vzepřít rodičovské autoritě. Pokud mladý člověk začne pravidelně užívat drogy je velmi pravděpodobné, že si vybral skupinu vrstevníků, kteří se této činnosti věnují. Tlak vrstevníků v podstatě znamená to, že pro teenagery je velmi důležité, aby je jejich vrstevníci uznávali, a to právě může záviset na přizpůsobení se pravidlům v partě – zneužívání drog.¹⁷

3.3 Osobní přesvědčení

Pro někoho mohou být drogy lákavé, protože způsobují „potěšení“, člověk tak získá „příjemnou“ zkušenost. Většina uživatelů drog říká, že berou drogy převážně

¹⁵ Systém péče o těhotné uživatelky drog, drogově závislé ženy a jejich děti v ČR. In: *Drop In* [online]. [cit. 2012-10-27]. Dostupné z: <http://www.dropin.cz/odborne-texty/44-odborne-texty/111-system-pece-o-tehotne-uzivatelky-drog-drogove-zavisle-zeny-a-jejich-deti-v-cr>

¹⁶ Systém péče o těhotné uživatelky drog, drogově závislé ženy a jejich děti v ČR. In: *Drop In* [online]. [cit. 2012-10-27]. Dostupné z: <http://www.dropin.cz/odborne-texty/44-odborne-texty/111-system-pece-o-tehotne-uzivatelky-drog-drogove-zavisle-zeny-a-jejich-deti-v-cr>

¹⁷ GOODYER, Paula. *Drogy + teenager*. Přeložila KUNCOVÁ Romana. 1. vyd. Praha, 2001. s. 20-21.

proto, že to mají rádi.¹⁸ Vše je ovlivněno psychickou a fyzickou náchylností, rodinným a sociálním prostředím, ve kterém se pohybujeme, věkem a vyspělostí jedince. Lidé mohou sáhnout po droze například, aby zahnali stres, depresi, beznaděj, bolest, únavu nebo naopak aby zvýšili svůj výkon. Negativně také může působit nezaměstnanost a neúspěchy v zaměstnání. Například umělci sahají po droze, aby se inspirovaly. V některých případech nemusí dítě ani nijak strádat co se týče financí, rodiny a materiálního zajištění, ale trpí naopak zaneprázdněností rodičů, ti si jich nevšímají, a proto se dítě uchýlí ke zneužívání drog. Dle výzkumů se častěji k drogám uchylují dívky. Snáze podléhají tlaku okolí, i když vědí, že takové chování je riskantní a jsou náchylnější k depresím.¹⁹

4 Rozdělení a charakteristika drog

Drogy se dle svého účinku rozdělují do šesti základních skupin: halucinogeny, opiáty, konopí, stimulační látky, těkavé látky a tlumící látky.

4.1 Halucinogeny

Do této skupiny řadíme velké množství chemicky odlišných látek, které působí na mozek, tak že mění vnímání okolních skutečností. Uživatelé těchto silných drog říkají, že součástí jejich účinků je i to, že „vidí“ zvuky a „slyší“ barvy. Zatím se přesně neví, jak tyto drogy ve skutečnosti působí na mozek. Zdá se, že potlačují běžné filtry našeho vědomí a nechají mozek zaplavit proudem obrazů a zvuků. Velké množství těchto drog se přirozeně vyskytuje v rostlinách. Zvláště pak v amazonském deštném pralese se vyskytuje více než 80 druhů halucinogenních rostlin. Každý člověk na tyto drogy reaguje jinak, záleží na psychickém rozpoložení, samotné droze a okolí člověka. Účinky na lidské tělo jsou převážně mírné. Jedná se o zvýšení krevního tlaku a srdeční činnosti, křeče a žaludeční potíže. Mnohem silnější účinky mají na mozek. Nejznámějším syntetickým halucinogenem je LSD, dále sem patří lysohlávka, mochomůrka červená, ketamin, fencyklidín a jiné.

¹⁸ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 21.

¹⁹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I. : mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha, 2003. s. 124-128.

4.1.1 LSD

Trip, papír, tiket jsou další názvy pro LSD, se kterými se můžeme setkat. Jsou odvozené od obrázků vytištěných na trhacích papírech napuštěných LSD. Tato droga se získává z námele parazitické houby paličkovice nachové. Poprvé se objevila na začátku 40. let minulého století v laboratořích v Ženevě. LSD se objevuje v různých formách. Nejčastěji jsou to papírové známky, vyrobené tak, že se nechají nasáknout v roztoku LSD s alkoholem. Jednotlivá známka je většinou velká 6 x 6 milimetrů. LSD je k sehnání na černém trhu také v podobě roztoku nebo jako mikrotečky. Roztok se obvykle prodává v malých pipetových lahvičkách, které obsahují až stovky dávek. Mikrotečky jsou malá zrnka o velikosti asi 2 milimetrů. Je to velmi silná droga. Začíná účinkovat přibližně do hodiny po užití a mizí po osmi až dvanácti hodinách dle užití dávky.²⁰

Užití drogy provází zrakové efekty, jasné barvy, zdeformované tvary a pohybující se předměty. Další účinky jsou deprese, úzkost, závratě nebo paranoia. Při užití jedné dávky může člověk zažít příjemné i nepříjemné stavy. Někteří uživatelé LSD říkají, že zažili krátkodobé znovuprožití jen části tripu aniž by drogu užili. Jedná se tzv. flashback. Závislost na této droze nevzniká, ale tolerance přichází velmi rychle.²¹

4.1.2 Houby

Nyní je známo přes 20 druhů hub, které obsahují halucinogenní látky. Nazývají se psilocin a psilocybin. Nejvíce vyskytující jsou lysohlávka kubánská a lysohlávka kopinatá. Nejintenzivnější účinek má lysohlávka česká. Houby, které obsahují psychoaktivní látku, se dají konzumovat čerstvé nebo se dají uvařit a lze z nich také připravit čaj. Mohou se usušit a následně uskladnit. Používají se pouze hlavičky těchto hub. Účinky hub se většinou dostaví do deseti minut až do hodiny v závislosti na síle dávky a způsobu užití. Vrchol nastupuje po třech hodinách a účinek přetrvává čtyři až devět hodin, při vyšší dávce to může být i déle. Člověk při užití pocítuje zvýšení tlaku, rychlejší tlukot srdce a má rozšířené zorničky. Při nižší dávce převažuje euforie a pocit izolace. Naopak při dávce vyšší se objevují děsivé myšlenky a vidiny, které se mění v živé halucinace. Provázejí je barvy, pohyby a věci, které nejsou skutečné. Dále se

²⁰ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 263-265.

²¹ Ilegální drogy: Halucinogeny. In: *Krystal Help: sdružení pro podporu prevence a práce s drogově závislými* [online]. Krnov: Krystal Help, o.s., 2008 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.krystalhelp.cz/index.php?pg=ilegalni&ppg=hal>

objevují návaly úzkosti, strach a nepříjemné flashbacky. Tyto pocity se po nějaké době ztratí. Pokud houbu kombinujeme s jinou drogou, tak účinky mohou být nepředvídatelné. Na tyto houby se velmi rychle vytváří tolerance. V současné době není známa žádná studie, která by prokazovala vážné obtíže při dlouhodobém užívání.

Ve světě se můžeme setkat s houbami z čeledi mochromůrkovitých, které mají také halucinogenní účinky. Jedná se především o mochromůrku červenou, kterou řadíme i mezi jedovaté houby. Halucinogenní látky jsou muskarin, muscimol a také kyselina ibotenová. Tyto látky způsobují bolest hlavy, problémy s dýcháním, zvracení, snížení srdeční činnosti a může dojít až ke kolapsu. Velké nebezpečí může nastat, pokud člověk pozře jedovatý druh místo halucinogenního, například mochromůrku zelenou nebo mochromůrku jízlivou, což může být osudné. Z houby se využijí jen kloboučky a většinou se suší. Také můžeme narazit na mochromůrku červenou namáčenou v mléce. Halucinogenní látky se z těla dostávají v moči a toxikomani toho zneužívají, proto moč vypijí a tím se znovu „otráví“.²²

4.1.3 Ketamin

„Ketamin je podivná droga. Je to silné anestetikum s halucinogenními účinky, ale stejně tak je to stimulant a droga tlumící bolest opiátového typu.“²³ Lidé se po užití cítí odtrženi a vzdáleni od svého okolí. Dříve se používal v lékařství, jako anestetikum nyní se už nepoužívá. Pacienti, kteří se probudili, vyprávěli o podivných a strašidelných halucinacích. Ketamin se užívá jako tabletky nebo jako bílý prášek, který se šňupá. Účinek nastupuje po pár minutách a trvá jednu až čtyři hodiny. Někdy se může objevit i jako roztok v malých lahvičkách, který se vpraví přímo do žil a účinek nastupuje téměř okamžitě.

Dlouhodobé užívání vede k poškození paměti, zraku a pozornosti. Užívání je také spojeno s mnoha duševními problémy jako například vidiny, deprese, nespavost, psychóza. Závislost na ketaminu nebyla prokázána, ale může se vyvinout tolerance. V několika případech byla zjištěna psychická závislost.

²² SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 279-285.

²³ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 286.

4.1.4 Fencyklidin

Můžeme se setkat i s názvy jako PCP, andělský prach nebo droga šílenství. Je chemicky podobný ketaminu. Má i podobné účinky, jako jsou halucinace, pocity osamocení, odloučení od okolí. V Evropě ani u nás se moc neobjevuje, ale v USA má mnoho uživatelů. „*PCP neboli andělský prach má hroživou pověst drogy, která dává některým lidem pocit neporazitelnosti a nadlidské síly. To může vést k nesmyslnému násilí vůči vlastní osobě i jejich okolí.*“²⁴ Vyrábí se jako bílý prášek. K dostání je jako tabletky, roztok, kapsle a jako prášek. Převážně ho uživatelé kouří. Smíchají prášek nebo roztok s tabákem, marihuanou nebo bylinami. Účinky přichází po několika minutách a trvají čtyři až šest hodin.

Nepříznivé účinky jako zrychlené dýchání, zvýšení krevního tlaku a srdeční činnosti mohou vydržet i rok po skončení s užíváním. Užívání může způsobit ztrátu paměti, problémy s řečí i s myšlením, deprese a ztrátu hmotnosti.²⁵

4.2 Opiáty

Závislost opiátového typu může způsobit mnoho látek přírodního i syntetického původu. Tyto látky se prvotně získávaly z opia. V lékařství se využívají pro tlumení bolesti a kašle. Primárními opiáty zůstávají morfin a kodein, ze kterých se chemickým postupem připravily další a účinnější deriváty jako je heroin, brown a dikodid.²⁶

4.2.1 Opium

Základním zdrojem je mák setý a jeho zelená tobolka, která obsahuje opium. Makovice se nařízne, aby vytekla bílá lepkavá šťáva, která se nechá zaschnout a po té se seškrábe a je možno ji použít k přímé konzumaci nebo se zpracuje pro další využití. Účinky opia jsou známy již řadu tisíciletí. Nejčastěji se opium kouří ve speciálních dýmkách. Zvolna se objevuje euforie, pocit příjemné únavy, někdy se mohou vyskytnout halucinace. Účinky trvají několik hodin a je to zakončeno spánkem. Dále se může opium polykat, ale zde je riziko nekontrolovatelného chování a může dojít

²⁴ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 301.

²⁵ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 262-305.

²⁶ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 21.

i k předávkování. Při dlouhodobém zneužívání vzniká tolerance a tak je nutné dávky stále zvyšovat. To způsobuje tělesný i duševní rozklad.²⁷

4.2.2 Morfin

Je obsažený v máku setém. V lékařství se využívá jako velmi silné analgetikum proti bolestem. Nejčastější použití je pomocí injekce pod kůži a do svalu.²⁸ Aplikace přímo do žil se provádí až v pozdějším stadiu drogové závislosti. Většinou existuje ve formě krystalického prášku bílé až nažloutlé barvy (dle stupně čistoty). Je snadno rozpustný ve vodě, bez výrazného zápachu a má nahořklou chuť. Roztok z morfinu je čirý a také bez zápachu s hořkou chutí. Účinky se dostavují obvykle velice rychle. Po užití se objevuje pocit tělesné a psychické pohody, to je později potlačeno, pak přichází pocit spavosti a nakonec ztráta vědomí. Morfin utlumuje dýchání, to může při užití vyšší dávky zapříčinit jeho ochrnutí, což může vést až ke smrti. U osoby, která je na morfinu navyklá se objevuje většinou pocit euforie, vzroste sebevědomí a zvýší se celková aktivita. To po čase přiměje toxikomana, aby si vzal další dávku. Tyto pocity jsou výhradně přechodné a po opakovaném užívání se ztrácí.²⁹

Dlouhodobé užívání vede k vážným škodám na zdraví. Objevuje se únava, podrážděnost, náladovost, nechutenství, kůže je suchá a zbarvená do žluta. Člověk začne velmi hubnout, trpí nespavostí a poruchami potence. Vedlejšími účinky jsou zácpa, zvracení, záněty dýchacích cest a ženy jsou neplodné. Na morfinu vzniká velmi silná závislost a velmi rychle roste.

4.2.3 Kodein

Získává se z opia, kde je obsažen v malém množství oproti morfinu a také není tolik jedovatý. Je to bílá krystalická látka. Má působit proti bolestem a aplikuje se na utišení kašle. Po užití se určitá část v játrech změní na morfin a zbylá část se z těla vyloučí v moči. Pokud je kodein aplikován nitrožilně, tak se závislost rozvíjí rychleji

²⁷ Opium. *Drogy-info.cz: informační portál o ilegálních a legálních drogách* [online]. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003-2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/opiaty/opium_souhrnny_text_z_roku_1896

²⁸ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 8.

²⁹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 22.

a je stejná jako u morfinu. Dochází k euforii, spokojenosti také se můžou objevit bolesti hlavy nebo sucho v ústech. Účinky kodeinu jsou spíše slabší než u jiných opiátů.³⁰

4.2.4 Heroin

„Pamatuj, že...Heroin se nedá brát „občas“, ale pokud ho budeš brát, bude to denně. Každý přechází dříve či později na stříkačku a jehlu. Heroin bývá pro člověka často poslední droga. Každý si zpočátku myslí, že heroin zvládne.“³¹

Je to sloučenina odvozená z morfinu. Na drogové scéně vyniká nejvyšší návykovostí. Nejprve byl využíván jako látka, která se předepisovala proti kašli, na trh byl zaveden v roce 1898. Po té se dokonce využíval jako lék na závislost na morfinu. V krátké době se zjistilo, že se tak utváří mnohem větší návyk oproti morfinu. Pokud se nachází heroin v čisté formě, je to jemný bílý prášek, který má nahořklou chuť. Má dvakrát silnější účinky než morfin, proto není třeba ani tak velká dávka. Proniká mnohem lépe do mozku, ale jeho účinek je kratší.³² Po nitrožilní aplikaci, která je nejčastější, se účinek dostavuje téměř ihned. Je to provázeno mimořádně příjemnými pocity, klidem, štěstím. Tělo je zahrnuto pocitem tepla, zpomaluje se dýchání a srdeční činnost. Je zvýšena komunikativnost, toxikoman má barvitější představy, objevuje nové schopnosti.³³ Pro injekční aplikaci je nutné heroin upravit. Může být rozpuštěn ve vodě, alkoholu nebo citronové šťávě a následně se musí zahřát. Do těla může být aplikován podkožně, do svalů nebo přímo do žil. Jiné způsoby užití jako je šňupání, kouření nebo inhalování zahřátého heroinu nemají tak silné účinky.

Psychická závislost a tolerance se rozvíjí rychle. Abstinenční symptomy se vyskytují téměř ihned po vyprchání účinků jedné dávky. Při dlouhodobém užívání heroinu se toxikomani dostávají až na dávky mnohonásobně vyšší než v začátcích a mohou být i smrtelné.³⁴

³⁰ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 8.

³¹ VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *My, drogy a Evropa*. 1. vyd. [S.l.], 2006. s. 15-16.

³² BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 9.

³³ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 23.

³⁴ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 9.

4.2.5 Brown

Jedná se o sloučeninu odvozenou z kodeinu. Vyskytuje se ve formě roztoku nažloutlé až hnědé barvy. Je aplikován nitrožilním vpichováním jehlou. Kodein, hydrocodon a dihydrokodein jsou hlavními složkami brownu a poměr mezi nimi se liší podle kvality výroby, která je docela náročná a trvá delší dobu. Z těchto důvodů je brown užíván jen výjimečně a také proto, že byl již nahrazen heroinem. Účinky jsou podobné jako u morfinu ale tolerance se rozvíjí pozvolna. S užíváním brownu jsou spojeny výrazné odvykací symptomy.³⁵

4.3 Stimulační drogy

Tyto psychostimulační látky, jak se jim také říká, mají celkově stimulovat, povzbuzovat. „*Užívají se k odstranění únavy a k všeobecnému povzbuzení. Ve vyšších dávkách však způsobují silné vzrušení, třes, nespavost a křeče.*“³⁶ Zvyšují aktivitu, představitivost a zlepšují sebehodnocení. Na tyto látky se lehce vytváří psychická závislost a to způsobuje potřebu opakovaně drogu užít. Mezi tyto drogy se řadí amfetamin, extáze, kokain, metamfetamin a crack.³⁷

4.3.1 Amfetamin

Je to synteticky vyrobená látka. Poprvé se objevil už v roce 1877 v Japonsku.³⁸ Od 80. let se tyto „budivé aminy“ šíří spíše jako levná náhražka kokainu. Tyto látky intenzivně stimulují nervový systém. Navozují pocit pohody, zvýšení energie, větší soustředěnost, také snižují potřebu spánku a jídla. Amfetamin lze užít jako tabletu, účinek se dostavuje pozvolna a trvá tři až čtyři hodiny. Může být také ve formě prášku, po vdechnutí působí rychleji a má i silnější účinek. Po injekčním užití jsou účinky nejvýraznější, dostaví se tzv. „rauš“.

Amfetaminy způsobují zrychlené dýchání, rozšířené zornice, sucho v ústech a bolesti hlavy. Je také omezen tok krve v cévách a to způsobuje, že uživatelé mají studené ruce a nohy. Po odeznění účinku se uživatel cítí unavený a má potřebu spát, to

³⁵ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 24.

³⁶ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 10.

³⁷ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň, 2005. s. 236.

³⁸ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 10.

může trvat až dva dny. V dalších dnech se může objevit pocit otupělosti, úzkosti nebo deprese.³⁹

4.3.2 Kokain

Je to přírodní látka, která se získává z listů keře koky, ale lze ho vyrábět i synteticky. V lékařství se používá pro lokální znecitlivění.⁴⁰ Jedná se o bílý krystalický prášek s hořkou chutí bez zápachu. Je dobře rozpustný ve vodě i v alkoholu. Kvůli zvýšení účinku se často kokain míchá s jinými drogami, nejčastěji s heroinem a morfinem. Nejvíce se aplikuje vdechováním prášku do nosu, tzv. šňupání. Účinek vyvrcholí asi po hodině, zhruba po třech hodinách ustupuje. Další možností je nitrožilní podání. Účinek je rychlejší, ale působí krátce. Po dlouhodobějším zneužívání se nemusí zvyšovat dávky, ale jejich frekvence ano. Jiný způsob užívání je polykání a kouření. Kokainová pasta se smíchá s marihuanou nebo tabákem do cigaret.⁴¹

Zneužívání doprovází rozšířené zornice, pocení, výtok z nosu, bledost, změny nálad, nespavost. Po delším užívání se objevuje krvácení z nosu, perforace nosní přepážky, zácpy, křeče, zhoršení paměti, pocit pronásledování, sebevražedné sklony. Člověk, který užívá kokain, působí sešle, je unavený a vyhublý. Trpí trávíci obtížemi, nechutenstvím, zvracením. Objevují se halucinace a psychické poruchy, které se nedají ovlivnit. Na kokainu se vyvíjí velmi rychle psychická závislost. Ohledně fyzické závislosti se názory odborníků liší.⁴²

4.3.3 Crack

Je to čistý kokain, který se míchá s jedlou sodou v různém poměru. Kouří se ve speciálních skleněných dýmkách. Lze ho také smíchat s tabákem nebo s marihuanou a kouřit jako cigaretu. Účinný je již za 6 vteřin, vrcholu dosahuje během půl hodiny a po jedné hodině zmizí. Proto se toxikoman velmi rychle dostává do stavu, že potřebuje další dávku.

Crack je velmi návykový, v krátké době způsobuje silnou závislost. Závislý člověk vyžaduje 20 až 30 dávek denně. Účinky jsou podobné jako u kokainu, jen

³⁹ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 171 - 179.

⁴⁰ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 11.

⁴¹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 13 - 14.

⁴² Kokain. *Prevence zneužívání syntetických drog: Stránky drogové poradny Sdružení Podané ruce - www.extc.cz*. [online]. Brno: Sdružení Podané ruce, o.s., 2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/kokain.html>

přicházejí rychleji. Člověk pod vlivem cracku může být nebezpečný a velmi silný. Může někoho napadnout nebo i zabít. Díky těmto účinkům je crack velmi nebezpečný pro společnost i pro uživatele samé.⁴³

4.3.4 Metamfetamin

Je také znám pod názvem pervitin nebo perník. Je to bílá krystalická látka. Pro jeho výrobu se používá jako výchozí látka efedrin. Pervitin se tedy získává za pomoci chemické výroby nebo izolováním volně dostupných léčiv, které obsahují efedrin. Ten může být nahrazen pseudoefedrinem, který se také vyskytuje ve volně dostupných léčivech. Meziprodukt, který ovšem není pervitinem, se pozná podle jeho zabarvení do žluta nebo fialova. Vznikají neodbornou přípravou.⁴⁴ Metamfetamin se může aplikovat ve formě tablet, kapslí, dražé, v injekční podobě nebo jako bílý krystalický prášek. Nejintenzivnější pocity a účinky způsobuje kouření a vstříknutí do žíly, vrchol trvá jen několik minut. Šňupání a polykání způsobuje euforii, není to tak intenzivní účinek.

Metamfetamin způsobuje potíže se srdcem a ti, kteří si drogu aplikují žilně, mají poškozené cévy a kožní vředy. Rizikem je také přenos HIV a žloutenky, kvůli používání společné injekční jehly. Dlouhodobý uživatelé trpí agresivitou, zmateností, nespavostí. Může se také objevit paranoia, halucinace, výkyvy nálad a přeludy (např. pocit hmyzu na těle). Tyto problémy mohou trvat měsíce i roky po ukončení užívání. Při denním užívání drogy se tolerance rychle zvyšuje. Závislost na droze je pouze psychická.⁴⁵

Tato stimulační látka se objevila již v období druhé světové války. Využívala ji německá armáda ke zvýšení schopností a odolnosti svých vojáků. V Československu se začala droga zneužívat na přelomu 70. a 80. let, kdy byla vyráběna v nelegálních laboratořích z efedrinu. V roce 1967 nastala neuvěřitelná situace, a to že metamfetamin „zmizel“ ze seznamu zakázaných látek. To znamenalo, že jeho výroba nebyla trestná. V současnosti může být efedrin nahrazován pseudoefedrinem, který se izoluje z volně dostupných léčiv jako je Modafen, Paralen Plus, Panadol Plus Grip a Nurofen Stop Grip a jejich množství při odebrání se nijak neomezuje. Samotná izolace a následující výroba

⁴³ BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha, 2001. s. 12.

⁴⁴ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 16.

⁴⁵ SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 182-187.

metamfetaminu není tolik technologicky náročná a ani si neřádá náročné laboratorní podmínky. Tyto důvody způsobují, že prudce narůstají počty nelegálních laboratoří.⁴⁶

4.3.5 MDMA

Nazývá se též jako extáze, ěčko nebo jako párty droga. V 70. letech se poprvé vyskytla v USA a přes Velkou Británii se rozšířila dál do Evropy. Nyní je rozšířena po celém světě a nejčastěji se užívá na tanečních párty, i díky tomu že ne každý uživatel zná přesné účinky této drogy. Nejčastěji se vyskytuje ve formě pestrobarevných tablet nebo kapslí různých velikostí a tvarů, které se polykají. Může se také objevit jako prášek, který lze šňupat nebo kouřit v cigaretě. Další způsob je nechat prášek rozpustit v nápoji. To co je označováno jako MDMA může také obsahovat kofein, efedrin, amfetamin nebo ketamin.

Účinky nastupují od 20 minut do 60 minut a trvají několik hodin. Účinek je závislý na tom, kde se zrovna člověk nachází, v jaké byl náladě před požitím a co od drogy očekává. Většina uživatelů tvrdí, že pociťovali euforii, pocit vyrovnanosti a klidu. Navozuje pocit tepla a zvyšuje sympatie k opačnému pohlaví. Po odeznívání drogy nastupují spíše negativní pocity jako nervozita, únava, podrážděnost, může to vést až k depresím nebo halucinacím.

Nebezpečí dlouhodobého užívání je v tom, že droga výrazně poškozuje psychiku a mozek. Při nadměrném pohybu člověk ztratí mnoho tekutin a může být dehydrován, což poškozuje ledviny a srdce. Účinky extáze mohou způsobit toleranci a někteří uživatelé si mohou vybudovat psychickou závislost a závislost na celkovém zážitku z požití.⁴⁷

4.4 Konopné drogy

Cannabis sativa neboli konopí seté je jednoletá rostlina. Tato rostlina běžně vyroste až do výšky 3 metrů, ale může to být i více podle klimatických podmínek. Účinnou látkou v konopí je THC. Při užívání může v některých případech vzniknout psychická závislost, ale ne fyzická. Může to však zapříčinit, že uživatel tak vstoupí na

⁴⁶ BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis: metodická příručka SKPV TOXI*. 1. vyd. Praha, 2008. s. 5.

⁴⁷ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I. : mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha, 2003. 1 sv. s. 200-204.

závažnější drogovou dráhu. Připravují se z toho produkty jako marihuana, hašiš, hašišový olej, které se nejčastěji kouří.

Účinek při kouření se dostavuje už po pár vdechnutí a vrchol se dostaví zhruba za 20 minut. Většinou po 3 hodinách účinky odezní. Pokud je droga snědena, vrchol nastane zhruba po 3 hodinách a účinky mohou trvat až 8 hodin. Typicky je užívání provázeno příjemnou náladou a nezadržitelnými výbuchy smíchu. Také se objevuje pocit sucha v ústech, a pocit chladu. Osoba nedokáže správně odhadnout čas, velikost věcí, celkové vnímání je ochromeno. Objevují se hmatové, sluchové a zrakové halucinace. V některých případech se objevil i pocit úzkosti a paniky. Dlouhodobé užívání může způsobit poruchy paměti. Ty mohou trvat i po ukončení užívání drogy.

4.4.1 Marihuana

V této kategorii je právě marihuana nejznámější a nejvíce zneužívanou drogou. Používají se sušené listy a květy ze samičích rostlin. Obsah účinné látky se liší podle toho, která část rostliny je použita. Nejvíce účinné látky obsahují květy a mladé listy na vrcholu rostliny. Marihuana má buď šedozelenou, nebo zelenohnědou barvu. Zneužívá se především ke kouření. Tato forma je účinnější než odvar z marihuany. Lze ji také zapracovat do jídla a pití.

4.4.2 Hašiš

Zpracovává se ze sušených samičích květů konopí. Ty vylučují velké množství pryskyřice, která se sbírá a stlačuje se do pevných kusů. Hašiš obsahuje až desetinásobné množství psychoaktivní látky. Vyskytuje se v různých barvách, od hnědé, černé až po zelenou. Nejčastěji se kouří smíchaný s tabákem nebo ve speciálních dýmkách. Může být také přimíchán do jídla a pití. Hašišový olej je velmi účinná, hustá, hnědá až černá lepivá látka. Obsah THC je velmi vysoký. Užívá se většinou tak, že se smíchá s tabákem nebo se nakape přímo na cigaretu. U nás se téměř nevyskytuje.⁴⁸

⁴⁸ MIOVSKÝ, Michal a kolektiv. *Konopí a konopné drogy: Adiktologické kompendium*. 1. vyd. Praha, 2008. s. 125-264.

4.5 Těkavé látky

Tento druh toxikomanie je vůbec nejzávažnější. Nebezpečnost spočívá především v celkem snadné dostupnosti látek a nekontrolovatelném dávkování, které může způsobit i smrt. Jedná se především o látku toluen, dále je to benzín, aceton, éter a syntetická lepidla. Uživatel si tak způsobuje nezvratné poškození mozku, dýchacích sliznic, jater a jiných orgánů. U těhotných žen je pravděpodobné poškození plodu. Tyto látky se inhalují, aby byl účinek větší, osoba si přes hlavu dá deku, polštář nebo igelitový pytlík, ve kterém může být věc napuštěná těkavou látkou. To sebou nese zvýšené riziko úmrtí.⁴⁹

Účinek je rychlý a trvá jen několik desítek minut. Zprvu je navozen pocit euforie. Poté je člověk bledý, špatně mluví, nemá kontrolu nad pohybem, trpí nevolností. Postupně přechází ve spánek. Již po krátkodobém užívání osoba upadá do depresí, má problémy s pamětí a celkově jako osoba upadá. U nižší dávky se stav přirovnává k opilosti. Při dlouhodobém zneužívání vzniká těžká psychická závislost a člověk může být až agresivní.⁵⁰

4.6 Nové syntetické drogy

„Nové syntetické drogy (NSD), označované také jako „designer drugs“ a „legal highs“, jsou látky, které byly navrženy a syntetizovány za účelem obejít legislativu, která upravuje zacházení s OPL. Prakticky jde o pozměnění chemické struktury drog, které jsou na seznamu OPL s tím, že jsou zachovány psychoaktivní vlastnosti.“⁵¹ Cílová skupina uživatelů těchto drog jsou lidé, kteří navštěvují taneční akce, experimentátoři a lidé, kteří chtějí drogu zkusit, ale již známé drogy nechťejí. Drogy jsou celkem snadno dostupné a na trhu se prodávají jako tzv. legal highs, což může vést k milné představě, že látky jsou legální a bezpečné. Proto byl seznam OPL rozšířen o 33 nových látek, které se objevovaly nejvíce. Novelou zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách je zákon č. 106/2011 Sb. o změně zákona o návykových látkách. To způsobilo zavření většiny kamenných obchodů a internetových stránek, kde se prodávaly tyto látky jako např. sběratelské předměty nebo soli do koupele. Existuje databáze včasného varování EWS (Early Warning System), kde se zaznamenává výskyt nových drog. V roce 2010

⁴⁹ MARÁDOVÁ, Eva. *Prevence závislosti*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 14-16.

⁵⁰ BÍLEK, Jaroslav. Těkavé látky: podceňované drogy. In: *TOXICOLOGY* [online]. 2007 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z:

<http://www.toxicology.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=100>

⁵¹ KUCHAR, M. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 4. s. 25.

bylo evidováno 41 nových látek a v roce 2011 to bylo 49 látek. Informace se shromažďují hlavně ze záchytů celní správy a policie. Další informace jsou získávány z analýz vzorků při intoxikaci.

Nebezpečnost těchto nových drog je různá, některé mohou zapříčinit i smrt. V současnosti je k dispozici málo dostupných odborných prací, které by se zabývali právě akutními a dlouhodobými účinky nebo toxikologií. Informace o účinnosti látek je známá pouze od experimentátorů. Otázka zda – li na těchto látkách vzniká závislost je diskutabilní.⁵²

4.6.1 Příklady nových drog

Syntetické kanabinoidy jsou produkty, které se skládají ze sušené rostlinné drti a malého množství syntetických kanabinoidů. Mají mnohem větší účinnost než samotné THC a původně se vyráběly jako případná léčiva.

Další skupinou jsou sloučeniny odvozené z katinonu. Tato účinná látka je součástí rostliny *Catha edulis* (kata jedlá). Zde je nejznámější mefedron, který je velmi oblíbený. Může být ve formě tablet, kapslí a bílého prášku. Již bylo zaznamenáno zhruba 30 druhů derivátů katinonu.⁵³

Fentanyl se řadí do skupiny syntetických opioidů. Někdy je nazýván jako umělý heroin, ale působí až osmdesátkrát silněji. V lékařství se používá jako velmi silné analgetikum a při anestezii. Nebezpečný je v tom směru, že se může snadno zaměnit s heroinem, ale to pak končí až smrtí. Stejná dávka (hmotnost) fentanylu jako heroinu představuje mnohonásobně větší účinek a tak velké riziko smrtelného předávkování. Užívá se spíše v podobě papírků, které jsou napuštěné fentanylovým koncentrátem a ty se polykají. Další možností je šňupání nebo vdechování výparů.⁵⁴

Skupina piperazinů obsahuje mnoho druhů léčiv, jako jsou například antidepresiva a jiné látky zneužívané pro své účinky. Používají se jako náhražka za MDMA v tabletách extáze. V mnoha případech se kombinuje několik druhů, aby bylo dosaženo podobného efektu jako u extáze. Také se mohou kombinovat s užitím

⁵² PÁLENÍČEK, T., P. KUBŮ a V. MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha, 2004. s. 17-18.

⁵³ KUCHAR, M. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 4. s. 25-27.

⁵⁴ Otázky pro PLK. MGR. J. Frydrycha. *Policista*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 11. s. 7.

amfetaminu a alkoholu. Právě kombinace způsobuje negativní účinky, jako je nevolnost, paranoia, křeče a déletrvající doznívání drogy.⁵⁵

5 Právní regulace spojená s drogovou kriminalitou

Trestní zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb. upravuje trestné činy s drogovou problematikou v Hlavě VII. prvního dílu zvláštní části. Jedná se o ustanovení § 283 až § 287 a § 289 Společné ustanovení.

§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Toto ustanovení upravuje a postihuje několik možností nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, jako je výroba, prodej, nabídka, zprostředkování, přechovávání pro jiné atd. Pokud se pachatel dopustí trestného činu opakovaně (byl – li za tento čin již trestán v posledních třech letech) hrozí mu trest odnětí svobody na 2 roky až 10 let. Například když se pachatel dopustí tohoto jednání jako člen organizované skupiny nebo vůči dítěti považuje se to jako okolnost zvláště přitěžující a to je podmíněno použitím vyšší trestní sazby.

§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

V tomto ustanovení je zohledněna potřeba praxe legislativně rozdělit různé druhy omamně psychotropních látek dle míry jejich zdravotní i společenské nebezpečnosti. Těm, kteří přechovávají konopné drogy pro vlastní potřebu v množství větším než malém, hrozí za toto jednání dle odstavce 1 odnětí svobody až na 1 rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pokud někdo přechovává pro vlastní potřebu v množství větším než malém jinou drogu než konopnou, tak mu hrozí dle odstavce 2 trest odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Ustanovení v odstavci 3 a 4 postihují přechovávání omamně psychotropních látek pro vlastní potřebu ve velkém rozsahu bez ohledu na typ látky.

⁵⁵ KUCHAR, M. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 4. s. 28.

§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

Z tohoto ustanovení vyplývá, že pokud pachatel pěstuje konopí v množství větším než malém, hrozí mu za toto jednání dle odstavce 1 trest odnětí svobody až na 6 měsíců, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pokud pachatel pěstuje houby nebo jiné rostliny obsahující omamně psychotropní látku pro vlastní potřebu v množství větším než malém, je toto jednání postihováno dle odstavce 2 trestem odnětí svobody až na 1 rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Podle odstavce 3 a 4 se již nerozlišuje, jestli někdo pěstuje konopí, houby nebo rostliny obsahující omamně psychotropní látku, ale to jestli je pěstováno ve větším rozsahu nebo značném rozsahu. V prvním případě (pěstování ve větším rozsahu) hrozí trest odnětí svobody až do 3 let nebo peněžitý trest. V druhém případě (pěstování ve značném rozsahu) hrozí pachateli trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let.

§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

Zde nastala důležitá změna oproti předchozímu trestnímu zákonu a obdobnému ustanovení a to v tom, že došlo ke snížení dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody u základní skutkové podstaty. Trest odnětí svobody je stanoven tedy až na pět let. Podmínkou pro použití vyšší trestní sazby je, že pachatel spáchá tento trestný čin jako člen organizované skupiny nebo se ho dopustí vůči dítěti. Zde pak hrozí trest odnětí svobody na 2 roky až 10 let.

§ 287 Šíření toxikomanie

Tato nová úprava obsahuje nové okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby. Jedná se o pachatele, který se tohoto jednání dopustí jako člen organizované skupiny, za což mu hrozí trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let. Další okolností je, že tento trestný čin je spáchán vůči dítěti mladšímu 15 let, za což hrozí trest odnětí svobody na 2 léta až 8 let.

§ 289 Společné ustanovení

Toto ustanovení zmocňuje vládu, aby vydala nařízení, ve kterém se stanoví jaké je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahující a jaké rostliny a houby lze považovat za rostliny a houby obsahující

omamnou a psychotropní látku ve smyslu § 285 a jaké je jejich množství větší než malé. Stanoveno to bylo z toho důvodu, že v praxi docházelo k rozdílným výkladům těchto pojmů. Nyní je to závazné pro policii, státní zástupce i soudy. Konkrétně je to uvedeno v nařízení vlády č. 467/2009 Sb. a č. 455/2009 Sb. Výňatky z těchto nařízení obsahují tabulky 2 a 3.⁵⁶

Obecně vžitý název drogy/látky (účinná látka)	Množství (směsi) drogy/látky	Množství účinné látky
Pervitin (metamfetamin)	více než 2 g	0,6 g báze 0,72 g (hydrochlorid)
Heroin (diacetylmorfin)	více než 1,5 g	0,2 g báze 0,22 g (hydrochlorid)
Kokain (benzoylekgoninmetzlester)	více než 1 g	0,54 g báze 0,6 (hydrochlorid)
Subutex, Suboxone, další látky s obsahem buprenorfinu (buprenorfin)	nestanoveno	52 mg báze 56 mg (hydrochlorid)
Metadon (metadon)	nestanoveno	500 mg báze 560 mg (hydrochlorid)
Extáze (MDMA, MDA, MDEA)	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 práškové či krystalické substance	0,34 g báze 0,40 g (hydrochlorid)
LSD (LSD-25, (+) Lysergid)	5 papírků, tablet, želatinových kapslí nebo "krystalů" impregnovaných účinnou látkou	0,000134 g báze 0,000250 g (tartarát)
Marihuana (delta-9-THC)	více než 15 g sušiny	1,5 g delta-9-THC
Hašiš (delta-9-THC)	více než 5 g	1 g delta-9-THC
Lysohlávky a další houby	více než 40 plodnic houby	0,05 g báze (psilocinu)

⁵⁶ NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI
Zaostřeno na drogy: *Nový trestní zákoník*. Úřad vlády ČR. Praha, 2010. s. 3-8.

obsahující psilocin a/nebo psilocybin (psilocin, psilocybin)		nebo odpovídající množství psilocybinu (fosfátového esteru psilocinu)
--	--	---

Tab. 2: výňatek z nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku mimo jiné stanoví, jaké je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek přípravků je obsahující a jedů ⁵⁷

Seznam rostlin a hub, které se pro účely trestního zákoníku považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku	Hodnoty určující množství větší než malé u rostlin a hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku pro účely trestního zákoníku (počet rostlin)
Rostliny konopí (<i>Cannabis</i> sp.) - všechny druhy a odrůdy, které obsahují více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů z celkové hmotnosti rostliny	více než 5
Rostliny obsahující DMT	více než 5
Rostliny obsahující 5-methoxy-DMT	více než 5
Rostliny obsahující meskalin	více než 5
Kokainovník pravý (<i>Erythroxylum coca</i>)	více než 5
Houby obsahující psilocybin a psilocin	více než 40

Tab. 3: výňatek z nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. ⁵⁸

⁵⁷ NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI
Zaostřeno na drogy: Nový trestní zákoník. Úřad vlády ČR. Praha, 2010. s. 8.

⁵⁸ NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI
Zaostřeno na drogy: Nový trestní zákoník. Úřad vlády ČR. Praha, 2010. s. 8.

Přestupkový zákon

Drogová problematika je také řešena a upravena v zákoně č. 200/1990Sb. o přestupcích. „*Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“⁵⁹ Jedná se o § 29 přestupky na úseku zdravotnictví písmeno e) a § 30 přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi písmena a), f), j), k). Ze zákona mohou být uloženy tyto sankce; napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci a zákaz pobytu. Mohou být uloženy samostatně nebo s jinou sankcí. Napomenutí se nemůže uložit společně s pokutou.⁶⁰

§ 29 Přestupky na úseku zdravotnictví

e) „Přestupku se dopustí ten, kdo poruší povinnost při zacházení s omamnými látkami, psychotropními látkami nebo jinými látkami škodlivými zdraví.“⁶¹

Za přestupek dle odstavce 1 písmene e) může být uložena pokuta až ve výši 10 000 Kč.

§ 30 Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

„Přestupku se dopustí ten, kdo

a) prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě, o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,

⁵⁹ Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, s. 18. Dostupné také z WWW:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

⁶⁰ Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, s. 7-21. Dostupné také z WWW:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

⁶¹ Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, s. 18. Dostupné také z WWW:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

- f) umožní neoprávněné požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnácti let, nejde-li o čin přísněji trestný,
- j) neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku,
- k) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku.⁶²

Za přešupek dle odstavce 1 písmene a) může být uložena pokuta do 3 000 Kč; za přešupek dle písmene f) může být ložena pokuta do 5 000 Kč a zákaz činnosti do 1 roku; za přešupek dle písmene j) a k) může být uložena pokuta do 15 000 Kč a dále může být za tyto zmiňované přešupky společně s pokutou uložěn zákaz pobytu.⁶³

6 Postup policejních orgánů při prověřování

Procesní úkony v realizačním stádiu prověřování jsou většinou zahájeny ohledáním místa činu nebo zajišťovacími úkony podle hlavy IV. trestního řádu, především pak osobní prohlídkou, domovní prohlídkou, prohlídkou jiných prostor a pozemků (podle § 82 tr. ř. a následující), zadržením podezřelého (§ 76 tr. ř.) nebo zadržením obviněného (§ 75 tr. ř.), vydáním věci (§ 78 tr. ř.) nebo odnětím věci (§ 79. tr. ř.).⁶⁴

Ohledání místa činu je jeden z klíčových a zároveň nejnáročnějších počátečních úkonů. Z metodologické stránky může být vymezeno několik zvláštních okruhů při ohledání místa u drogových deliktů: prohlídka místa činu, kde došlo ke spáchání trestné činnosti pod vlivem návykových látek; jedná se hlavně o místa majetkové trestné činnosti, prohlídka místa činu, kde došlo ke spáchání trestné činnosti se záměrem získat drogu nebo takové prostředky pro výrobu drog; zde se také jedná hlavně o majetkovou trestnou činnost jako např. vloupání do lékáren nebo zdravotnických zařízení.

⁶² Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přešupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, s. 20-21. Dostupné také z WWW:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

⁶³ Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přešupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, s. 21. Dostupné také z WWW:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

⁶⁴ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 48.

Dalším okruhem jsou místa, kde dochází ke zneužívání drog. Tato místa jsou charakteristická nálezem injekčních stříkaček, jehel, škrtdel, obvazů, dýmek nebo i biologickým materiálem jako je krev nebo zvratky. Na místech kde byly aplikovány těkavé látky, se nachází plechovky od ředidla, sáčky, kusy hadrů nasáklé těkavou látkou a také biologický materiál.

Místa, kde docházelo k výrobě drog, jsou typická nálezem laboratorního skla, chemických surovin, zbytků léků, filtračních přístrojů, návodů na výrobu a různých obalů od chemických látek. Pokud na místě docházelo k výrobě ve velkém množství, je třeba počkat až se na místo odstaví odborník, protože při neodborném zásahu by mohlo dojít k poškození věci nebo zničení celého objektu. Ohledání místa, kde došlo k úmrtí osoby pod vlivem omamně psychotropních látek, se podrobně provádí dle obecně platných zásad. Tělo může být nalezeno s mikrotenovým sáčkem na hlavě, pod příkrývkou nasáklou těkavou látkou (to bývá po aplikaci např. toluenu) nebo se osoba předávkovala jinou omamně psychotropní látkou např. morfin, zde na těle najdeme typické vpichy. Při prohlídce místa činu, kde došlo k záchytu většího množství drog (různé sklady, překladiště) je nutné zajistit celý objekt. Veškerá činnost na místě musí být důkladně zadokumentována a zajištěné drogy musí být přesně označeny a zváženy.

65

Osobní prohlídka je způsob, kterým jsou zjišťovány potřebné informace pro účely trestního řízení. Jedná se především o stopy nacházející se na těle osoby, na jejím ošacení nebo na věcech, které má osoba u sebe. Zajišťují se stopy po vpichu injekční stříkačkou, hnisavé rány, hematomy způsobené neodbornou aplikací, stopy po drogách, které se nachází na oblečení nebo na věcech, které má osoba u sebe. Dále se zajišťují věci, které sloužily k páčání trestné činnosti jako např. výbava pro injekční aplikaci drogy, prostředky ke kouření drogy a samotné drogy. Můžeme také nalézt věci, které pocházejí nejčastěji z majetkové trestné činnosti. Důležité také může být zajištění kontaktních údajů na distributory a jiné listinné a věcné důkazy.⁶⁶

Domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků se u drogových deliktů provádí za stejným účelem jako osobní prohlídka. Vše je zaměřeno na vyhledávání a zajišťování:

⁶⁵ ŠTÁBLOVÁ, Renata. *Drogy : vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha, 2005. s 70-71.

⁶⁶ STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 27.

- „předmětů, které jsou určeny k výrobě drog (včetně i obyčejné polévkové lžice, na které mohou být stopy po přípravě např. heroinu k injekční aplikaci),
- omamně psychotropních látek, prekurzorů a jiných látek,
- léků, lékovek, obalů od léků,
- předmětů svědčících o aplikaci či užívání drogy (zdravotnický materiál, injekční jehly, stříkačky, škrtilka, lihové kahany, špičky na cigarety, apod.),
- dokumentace ke kompletaci technologického zařízení i k výrobě OPL nebo jedu,
- listinné důkazy (zápisníky, poznámky, kontaktní adresy, reklamní prospekty, lékařské předpisy, apod.),
- odborná literatura a další věci.“⁶⁷

Při prohlídce je důležité zajistit náležitou a důkladnou dokumentaci. Nejvhodnější způsob je pořídit videozáznam z prohlídky. Všechny zajištěné stopy a věci musí být přesně popsány.⁶⁸

Důležitým úkonem je také výslech. Pachatele drogových trestných činů lze rozdělit do dvou základních skupin: pachatelé, kteří jsou závislí na užívání drog (toxikomani) a pachatelé, kteří drogy vyrábějí a distribuují (dealeři).

Do první skupiny se řadí pachatelé závislí na droze a jejich jednání je ovlivněno potřebou získat drogu nebo získat prostředky pro její získání pro osobní potřebu. S rostoucí závislostí se právě potřeba drogy stává prvořadou motivací k jejich jednání, i k jednání kriminálnímu, které ve velké míře páchají. Na začátku výslechu osoby, která je pod vlivem omamně psychotropních látek je důležité zjistit za pomoci vhodných otázek, jestli se osoba orientuje v čase a situaci. Otázky, které jsou pachateli pokládány, mají poskytnout detailní informace o druhu zneužívané drogy, o míře závislosti, o působení drogy na jednání pachatele (hlavně při spáchání trestného činu), o působení drogy na jeho psychický a tělesný stav a další důležité informace, které pomůžou k objasnění trestného činu. Informace, které jsou získány, slouží i pro znalce, psychiatry nebo psychology k odbornému vyjádření. Otázky se musí přizpůsobovat faktické situaci a osobě, které se budou pokládat. Mohou to být např.: motiv, který osobu přivedl

⁶⁷ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň, 2005. s. 246.

⁶⁸ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň, 2005. s. 246-247.

k užívání drog, co od toho očekával, od kdy drogy užívá, v jakém množství a jaký druh, jakým způsobem drogy aplikuje, jak často drogu aplikoval a v jakých dávkách, zda se pokusil abstinovat, jestli na sobě pozoruje nějaké zdravotní potíže, jak drogy získával, kolik za ně platil a jakým způsobem na ně získával prostředky, zda drogu užíval ve skupině a další. Po prvotním vyloučení osoby pod vlivem drogy se doporučuje lékařská prohlídka odborným lékařem tedy psychiatrem. Ten ověří, zda je osoba opravdu pod vlivem a tím se zároveň vyloučí nepravdivá výpověď, která u těchto osob často hrozí.

Do druhé skupiny patří pachatelé, kteří, drogy vyrábí nebo je distribuují. Výslech je nutné vést takovým směrem, aby byly zjištěny důležité podrobnosti, které by pomohly k objasnění případu. Jde o zjištění informací o výrobě drog, získávání surovin pro výrobu, jak probíhala distribuce apod. Je docela pravděpodobné, že vyslýchaný nebude spolupracovat, nebude vypovídat pravdivě. V tomto případě je vhodné ukázat vyslýchanému náležitě důkazy, které byly zajištěny při domovní prohlídce, prohlídce místa činu nebo svědecké výpovědi. Pokládáné otázky se také jako u první skupiny pachatelů přizpůsobují situaci a osobě.⁶⁹ *„Zejména by měly být zaměřeny ke zjištění: znalostí technologie výroby drog, případně jedů, kdy, kdo, jak a od koho je získal; způsob získávání surovin k výrobě; nákupní cena surovin a způsob financování výroby; od koho a za kolik získal předměty k výrobě drog, způsob získávání výrobního zařízení; kolik a jakých drog vyrobil a co s ní udělal (komu je předal, prodal a za kolik); jaké suroviny použil k výrobě drogy; kde je vyráběl, kdo mu to umožnil, jaké množství vyrobil nebo dovezl; jak s vyrobenou drogou naložil, jak výrobu utajoval, způsob a rozsah odbytu drog; zda byla výroba určena pro domácí nebo zahraniční drogový trh, kdo ji zajišťoval v jakém rozsahu, do jakých teritorií, jak a kým byla realizována přeprava; podrobný popis výroby; finanční náklady na výrobu; informace související s odhalením zločinecké skupiny apod.“*⁷⁰

6.1 Psychologické a taktické zvláštnosti

Postup policisty při jednání s osobou pod vlivem návykové látky

Právě policista je obvykle první, kdo přijde do přímého kontaktu s osobou, která je pod vlivem návykové látky. Proto je na jeho jednání kladeno mnoho nároku. Pokud

⁶⁹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 48.

⁷⁰ STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha, 2006. s. 34.

by policista zvolil nevhodné jednání, mohlo by to vyvolat konflikt až agresivní jednání osoby pod vlivem návykové látky. Odhadnout, že osoba je pod vlivem nějaké drogy není jednoduché. Jde spíše o odhad, který se zakládá na osobních zkušenostech policisty a jeho znalostech v psychologii a psychiatrii. Může tak soudit i podle místa, kde se tyto osoby zdržují. Jde především o opuštěné prostory, tmavé průchody nebo diskotéky a hudební festivaly, kde je charakteristickou drogou marihuana a extáze. „*Při typování takových osob musíme vycházet zejména z fyziognomických znaků, z reakcí a chování osob.*“⁷¹ Posoudit to lze z těchto vlastností: výraz očí je nepřítomný, chladný, zornice jsou hodně roztažené i při kontaktu se světlem a naopak v šeru jsou zornice velmi úzké; v obličejí se objevují kapky potu, mění se barva obličeje od zarudlé až po typicky bledou; řeč je nesouvislá, osoba se velmi často zadrhává, má problém se správně vyjádřit, velmi gestikuluje a objevují se grimasy, při hovoru se hodně zadýchává, což způsobuje porucha dýchacího ústrojí; pohyb připomíná spíše opilého člověka, nápadně se potácí, má kolébatvé pohyby; ruce jsou neklidné jako u roztěkaného člověka, je důležité dávat si na ruce zvlášť pozor, jestli v nich nemá osoba schovanou zbraň; celkově je člověk velmi aktivní, rychlejší než běžně, nekoordinuje své pohyby, které jsou spíše nelogické, osoba je nervózní, neklidná.⁷²

Zásady komunikace s osobou pod vlivem návykové látky

Komunikace s osobou, která je pod vlivem návykové látky musí probíhat velice opatrně, promyšleně a musí být účelná. Komunikace s takovou osobou by měla být výstižná a co možná nejkratší. Policista musí jednat, tak aby nedocházelo k hádkám a projevům agrese ze strany osoby pod vlivem návykové látky. V rozhovoru by mělo být jasně dáno, kdo jedná v pozici autority – policista. Ten se nesmí podřizovat a přijímat styl jednání dané osoby, ale zároveň by se neměl chovat arogantně nebo agresivně. Při rozhovoru musí být razný a jednoznačný, ale také klidný a jednat bez emocí. Policista by měl udržovat nepřetržitý oční kontakt s takovou osobou, tím mu ztěžuje lhaní. Dále je doporučeno při kontaktu zachovávat bezpečnou vzdálenost, mluvit převážně monotónně, nedělat prudké pohyby, které by mohly vyvolat u toxikomana agrese.

⁷¹ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň, 2005. s. 250.

⁷² BORNÍK, Miroslav. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*. 1. vyd. Praha, 2000. s. 9-16.

Primární úkony s osobou ovlivněnou návykovými látkami

Při průběhu primárních úkonů nebo při zadržení osoby, která je ovlivněna návykovou látkou si musí policista dávat velký pozor na svou bezpečnost, ale také na bezpečnost osob v blízkém okolí. Je nutné udělat osobní prohlídku. Toxikoman musí být pod nepřetržitým dohledem, zejména kvůli sebevražedným sklonům a jeho nepředvídatelnému chování, které je ovlivněno drogou. Pokud policista zasahuje proti jedinci, měl by usilovat o to, aby ten jedinec pochopil, že je pro něj lepší klidné jednání a spolupráce s policistou. To je pro něj výhodné i v dalším řízení. Náročné jsou zákroky proti skupinám toxikomanů. Počet policistů by měl být vyšší než počet toxikomanů a pokud je to možné vyhnout se fyzickému kontaktu a použití donucovacích prostředků. Pokud k tomu dojde, neměli by se tito policisté účastnit dalšího řízení. Pokud je důvodné podezření, že osoba spáchala trestný čin, je důležité zajistit lékařský odběr krve nebo moči pro toxikologické zkoumání. Toto může ulehčit trestní stíhání. Odběr vzorku nemusí být marný ani po delší době. Některé metabolity, které se objevují při odbourávání návykových látek v organismu, se dají zjistit i po několika dnech. Policista při komunikaci s osobou pod vlivem návykové látky musí jednat v rámci zákona a etiky. Pokud by toto porušil, mohlo by to být použito proti němu.⁷³

6.2 Zjišťování přítomnosti drogy

Ke zjišťování přítomnosti drog v těle slouží drogové testy. Látky v těle lze zjistit i po několika dnech od jejich požití. Pro testování výskytu drog se používá biologický vzorek dané osoby. Test lze provést z krve, moči, vlasů, slin nebo z potu. Drogové testy se dělí do dvou skupin: první druh testování si žádá poskytnutí vzorku pověřené osobě a druhý druh jsou tzv. screeningové testy.

V prvním případě to probíhá tak, že po odebrání, je vzorek náležitě uzavřen a zapečetěn a odesílá se na analýzu do specializované toxikologické laboratoře. Tato analýza je nejpřesnější, ale také výrazně dražší a na výsledek se čeká 2 až 4 dny.

Screeningové testy pomáhají rychle zjistit přítomnost drogy na místě kontroly. Právě rychlost je velká výhoda těchto testů. Výsledek je znám do několika minut. Přesnost sice není taková jako u toxikologické analýzy, ale i tak dosahuje 95 a 98%. Většinou jsou to destičky nebo papírové proužky napuštěné různými sloučeninami, které chemicky reagují s danou drogou. Díky jednoduchosti těchto testů se začínají

⁷³ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha, 1999. s. 65-68.

používat ve firmách a školách.⁷⁴ Přibližně od roku 2006 je Policie ČR vybavována detekčními prostředky DRUGWIPE 5. Ty jsou schopné odhalit základní skupiny narkotik (kanabis, metamfetamin, kokain, opiáty). Zkouška se provádí stěrem potu nebo slin osoby a následně se test ponoří do nádobky s tekutinou. Díky své jednoduchosti v použití a vysoké spolehlivosti se tyto testy používají při dopravních kontrolách i v mnoha státech EU. Existují typy testů, které odhalují 5 druhů drog (DRUGWIPE 5), 2 druhy drog (DRUGWIPE TWIN) anebo jeden druh drogy (DRUGWIPW Single). Dalším druhem testu je DRUGLAB. Odhaluje přítomnost drogy z moči. Buď se test ponoří do nádobky s močí, nebo se kápne moč za pomoci přiložené pipety do určeného okénka. Tento test odhaluje až deset druhů drog. Policie využívá také přenosnou detekční soupravu MEDIVET. Ke zjištění se používá stěr ze samolepící folie. Lze ho použít na tělo kontrolované osoby nebo na části automobilů (volant, řadicí páka).⁷⁵

7 Boj proti drogové kriminalitě

Návykové látky a s tím spojené užívání, výroba a distribuce jsou vnímány jako velký problém, který je neustále řešen jak ve světě, tak v České republice. Ohrožuje zdraví, sociální soužití a bezpečnost převážně mládeže, která je nejvíce ovlivnitelná touto problematikou. Pro stát je to hlavně ohrožení udržitelného rozvoje, politické stability, bezpečnosti státu. V nejhorším případě to vede až ke ztrátám lidských životů. Proto je velmi důležité, aby se Česká republika aktivně podílela na potlačování této problematiky.

Důležitými dokumenty, ke kterým se Česká republika hlásí, jsou mezinárodní úmluvy Organizace spojených národů o drogách, Politická deklarace o základních principech snižování poptávky po drogách z roku 1998, Politická deklarace a Akční plán OSN o mezinárodní spolupráci k vytvoření komplexní a vyvážené strategie v rámci boje proti světovému problému drog a program Světové zdravotnické organizace Zdraví pro všechny v 21. století. Za nejdůležitější dokumenty považují Národní strategii protidrogové politiky na období 2010 až 2018, Protidrogová strategie Evropské unie na období 2005 až 2012 a činnost Národní protidrogové centrály.

⁷⁴ Přítomnost drogy v těle odhalí drogový test. In: *Substituční léčba.cz: Stránky o závislosti* [online]. MeDitorial. [cit. 2013-02-21]. ISSN 1804-0799. Dostupné z: <http://www.substituční-lečba.cz/novinky/přítomnost-drogy-v-tele-odhali-drogovy-test-256>

⁷⁵ HOŘÍN, J. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 2. s. 31-37.

7.1 Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018

Tato strategie na období 2010 – 2018 navazuje na předchozí Národní strategii protidrogové politiky na období 2005 – 2009. Je založena hlavně na zjištěných výsledcích při její realizaci a na analýze drogové scény v období 2005 až 2008. Dle zjištěných výsledků je převážná část hlavních cílů předchozí strategie platná i v novém období. V předchozím období se dařilo udržovat celkem stabilní situaci v oblasti počtu uživatelů nelegálních drog. Také úroveň výskytu zdravotních následků spojených s užíváním drog (infekční onemocnění nebo smrt) se daří držet na nízké úrovni. Oblast služeb pro uživatele drog je aktuálně ohrožena snížením finanční podpory z veřejných rozpočtů.

„Národní strategie 2010 – 2018 definuje v komplexní a koncepční rovině základní východiska a směry řešení problému užívání drog a principy a přístupy, na kterých protidrogová politika stavi; stanovuje cíle, kterých se snaží dosáhnout a priority při realizaci opatření na období devíti let.“⁷⁶ Protidrogová politika vychází ze dvou základních konceptů, které se doplňují. Jedná se o ochranu veřejného zdraví a o ochranu bezpečnosti jednotlivců a společnosti. Bezpečnost jednatelce a společnosti ohrožuje především organizovaný zločin související s distribucí drog a praní špinavých peněz, které pocházejí z obchodu s drogami. Protidrogovou politiku České republiky pak tvoří čtyři základní pilíře: primární prevence, léčba a sociální začlenění, snižování rizik a snižování přístupnosti drog.

Strategie protidrogové politiky má 4 hlavní cíle: *„snižit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mladými lidmi; snížit míru problémového a intenzivního užívání drog; snížit potenciální rizika spojená s užíváním drog pro jedince a společnost; snížit dostupnost drog zejména pro mladé lidi.“⁷⁷* Aby bylo těchto cílů dosaženo, musí být připraveny odpovídající podmínky pro jejich uskutečňování a zkvalitnit tak dosavadní organizační prostředí. Je nutné posílit systém optimální spolupráce a dbát na efektivní přidělení omezených zdrojů, zejména těch finančních. Zlepšit poskytování informací, podporovat výzkum, zapojení do mezinárodní spolupráce a využívat tak zahraničních zkušeností, dodržovat mezinárodní závazky.

⁷⁶ *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*. 1. vyd. Praha: Úřad Vlády České republiky, 2011, s. 12 ISBN 978-80-7440-045-2. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/nspp_2010-2018_v02.pdf

⁷⁷ *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*. 1. vyd. Praha: Úřad Vlády České republiky, 2011, s. 16 ISBN 978-80-7440-045-2. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/nspp_2010-2018_v02.pdf

Platnost strategie je do roku 2018 a jejímu uskutečňování slouží jako pomoc tři akční plány, každý z nich je na období 3 let. V akčním plánu jsou stanoveny konkrétní nástroje a aktivity protidrogové politiky. Jsou pružnější, lépe reagují na změny v drogové problematice. Každoročně pak probíhá hodnocení plnění jednotlivých úkolů. Výsledky slouží jako podklad pro určení naléhavých nároků protidrogové politiky a pro zpracování dalšího akčního plánu. Uskutečnění celé Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018 se vyhodnotí v roce 2018 a na základě výsledků bude připravena nová strategie protidrogové politiky od roku 2019.

7.2 Protidrogová strategie EU na období 2005 - 2012

Tato strategie Evropské unie vznikla hlavně ze základních zásad práva Evropské unie a schvaluje tak hodnoty jako je úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, solidarita, právní stát a lidská práva. Účelem strategie je hájit a zlepšovat prosperitu společnosti i jednotlivce, chránit zdraví obyvatel, zajistit vysokou úroveň bezpečnosti pro veřejnost a mít jednotný přístup k problematice drog. Tato problematika se nejvíce odráží na místní a vnitrostátní úrovni. Toho si je Evropská unie vědoma a proto je nutné řešit tuto obecnou záležitost v nadnárodních souvislostech. Musí se proto koordinovat činnost všech zúčastněných činitelů.

Cílem této strategie je zintenzivnit hodnotu vnitrostátních strategií, zdůrazněno je, že by členské země měly vzít v úvahu dopad svých vnitrostátních strategií na jiné členské státy a jak by se mohly vzájemně státy podporovat. To by mohlo přispět k dosažení cílů strategie EU. Dále se tato strategie zaměřuje na oblast politiky snižování poptávky a nabídky a na mezinárodní spolupráci, výzkum, informace a vyhodnocení.⁷⁸

Ze systému snižování poptávky plynou opatření, které se snaží využít veškeré možnosti: *„zabránit tomu, aby lidé začali drogy užívat; zabránit tomu, aby pokusné užívání vyústilo v pravidelné užívání; časná intervence při rizikovém užívání drog; poskytovat léčebné programy; poskytovat programy rehabilitace a opětovného začlenění do společnosti; snižovat zdravotní a společenské škody způsobené drogami.*⁷⁹ Tato opatření se doplňují a nabízí se jednotným způsobem. Měla by přispět ke snížení užívání drog a závislosti, zmírnit záporné zdravotní a sociální následky.

⁷⁸ Protidrogová strategie EU. *Závislosti a my: Odborný časopis pro sociálně patologické jevy.* Česká Kamenice, 2010, roč. 2010, Listopad. s. 18–22.

⁷⁹ Rada Evropské unie. *Protidrogová strategie EU na období 2005 - 2012.* 1. vyd. Praha, 2005. s. 12.

V oblasti snižování nabídky má strategie dosáhnout tohoto výsledku: „*měřitelné zlepšení účinnosti, výkonnosti a vědomostní základny zásahů a činnosti EU a členských států v oblasti vymáhání práva zaměřených proti výrobě drog a obchodu s nimi, zneužívání prekurzorů, včetně zneužívání syntetických prekurzorů drog dovážených do EU, obchodování s drogami a financování terorismu, praní peněz pocházejících ze zločinů v oblasti drog. Toho se má docílit soustředěním pozornosti na organizovaný zločin v oblasti drog za použití stávajících nástrojů a rámců, a ve vhodných případech za využití regionální nebo tematické spolupráce a hledáním způsobů jak zesílit preventivní činnost proti trestné činnosti spojené s drogami.*“⁸⁰

Drogovou situaci na poli Evropské unie sleduje Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA - European monitoring centre for drugs and drug addiction). Je to agentura, která sídlí v Lisabonu. Úkolem je sledovat situaci v oblasti užívání drog v členských státech EU, analyzovat informace a poté informovat orgány EU o vývoji prostřednictvím výroční zprávy. Dále spolupracuje s národními monitorovacími středisky v členských zemích.⁸¹

7.3 Národní protidrogová centrála

V odhalování a potlačování drogové kriminality se v České republice nejaktivněji prosazuje Národní protidrogová centrála. Samostatnou specializovanou jednotkou služby kriminální policie se stala 15. ledna 2001, kdy policejní prezident vydal rozkaz. Na základě rozkazu byla Národní protidrogová centrála osamostatněna a odejmuta z organizačního složení Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Protidrogová centrála „*plní úkoly především v oblasti boje proti drogové kriminalitě, provádí šetření, prověřování a vyšetřování trestných činů páchaných občany České republiky a cizími státními příslušníky a osobami bez státní příslušnosti v oblasti nedovolené výroby, dovozu, vývozu, převozu, obchodu, šíření a držení omamných a psychotropních látek, prekurzorů, pomocných látek a jedů, a to jak na území České republiky, tak i v rámci mezinárodní spolupráce*“⁸²

⁸⁰ Rada Evropské unie. *Protidrogová strategie EU na období 2005 - 2012*. 1. vyd. Praha, 2005. s. 14.

⁸¹ Protidrogová strategie EU. *Závislosti a my: Odborný časopis pro sociálně patologické jevy*. Česká Kamenice, 2010, roč. 2010, Listopad. s. 19.

⁸² Národní protidrogová centrála. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2011 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_protidrogov%C3%A1_centra

7.3.1 Mezinárodní spolupráce

K prioritám Národní protidrogové centrály patří také mezinárodní spolupráce, stejně tak tomu bylo i v předchozích letech. V roce 2011 bylo zaznamenáno zlepšení mezinárodní spolupráce prostřednictvím Europolu. Právě činnost styčných důstojníků, která funguje v centrále Europolu, je nyní daleko více zaměřena na podporu konkrétních případů. Spolupráce probíhá s policejními styčnými důstojníky, kteří mají odpovědnost za území ČR. Konkrétní případy, kde tato spolupráce proběhla, jsou zadržení pákistánského obchodníka s drogami, u kterého byly zjištěny vazby na ČR nebo zadržení čtyř českých metamfetaminových leteckých kurýrů v Japonsku s velkým množstvím drogy. Zadrženi byli japonskou policií na základě výměny informací s útvarem ČR. Dalším příkladem spolupráce s využitím přímých kontaktů je odhalení pěstírny netechnického konopí na Ukrajině. Pěstírnu řídil český občan a zásoboval tak organizovanou skupiny v ČR. V roce 2011 měla zvláštní význam spolupráce s policejními a celními orgány v Německu a to v oblasti boje s příhraniční drogovou kriminalitou, která směřuje z ČR do Německa. Hlavní roli v páchání této trestné činnosti hrají vietnamské tržnice na českém území, které tak zásobují německé zákazníky marihuanou a metamfetaminem. Například za 1. polovinu roku 2011 množství zabaveného metamfetaminu na německých hranicích tvořilo více jak jednu třetinu množství, které je zabaveno na celém území ČR za stejné období. Svědčí o tom i operace Mercato zaměřená na šíření drog německým kupujícím, která byla provedena na vietnamské tržnici v Aši. Na místě bylo zajištěno 660 g metamfetaminu, 2500 g marihuany a 103 ks extáze. Prodejci mohli odhadem získat až 1 700 000,- Kč.⁸³

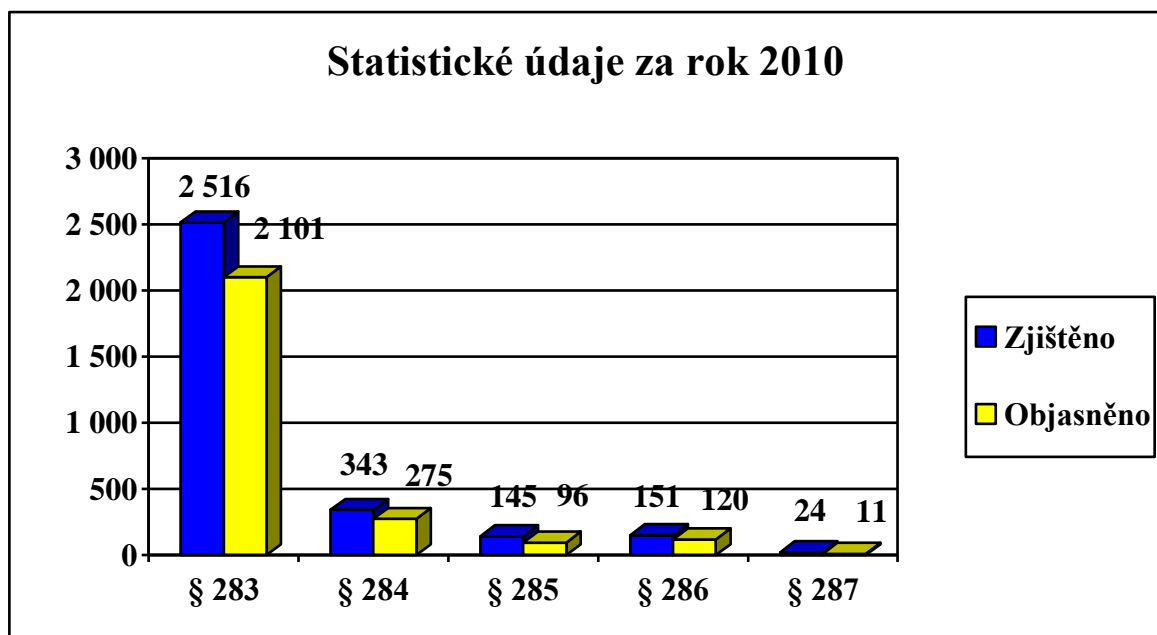
⁸³ Výroční zpráva Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování 2011. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha, č. 2. 2012, s. 6–15.

8 Výzkumná část

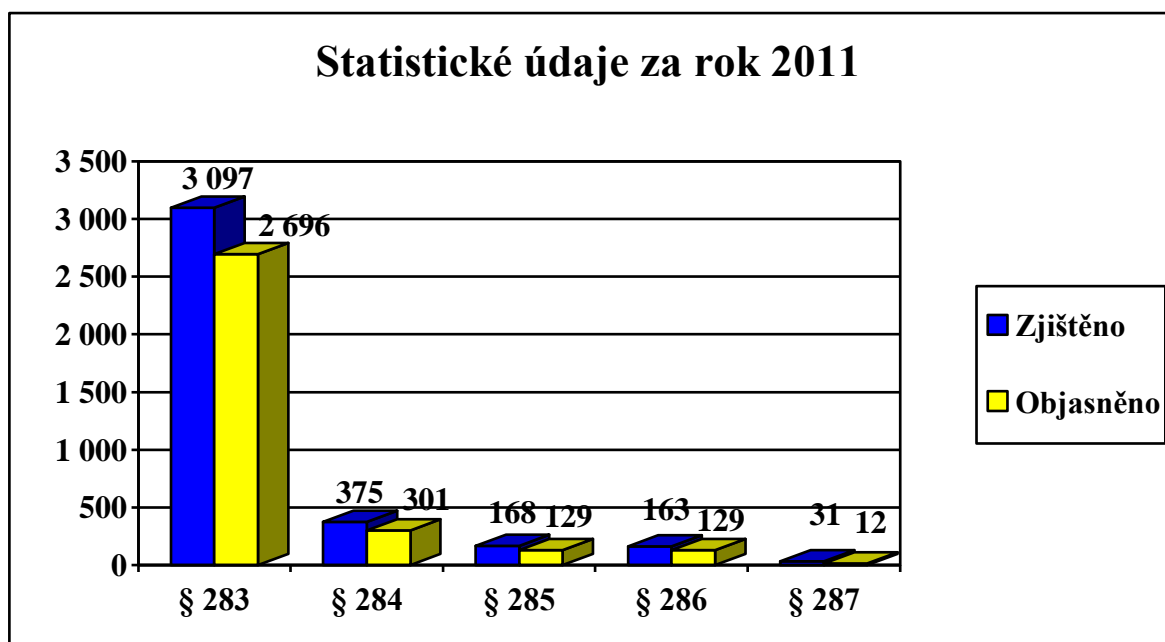
Součástí bakalářské práce jsou řízené rozhovory s vybranými policisty, kteří se zabývají právě drogovou problematikou. Ani jeden z nich si nepřeje být v práci jmenován, proto v jednotlivých rozhovorech (viz. příloha č. I., II., III.) uvádím jen jejich pracovní pozice. Rozhovory proběhly formou otevřených otázek. Otázky jsem zvolila takové, aby jejich přínosem bylo obohacení práce o reálný přístup vybraných policistů k této problematice. Dotazovaní měli ve všech 11. otázkách velmi podobné názory.

Vybraní policisté se touto problematikou zabývají již řadu let. Proto si myslím, že právě jejich názory jsou reálné a přínosné. Z rozhovorů vyplývá, že komunikace s toxikomanem nebo s osobou, která drogy zneužívá za účelem finančního zisku je velmi problematická. Osoby nechtějí v trestním řízení spolupracovat a jejich reakce jsou nepředvídatelné. Školení policistů v této problematice zajišťuje Národní protidrogová centrála. Vyšetřování této trestné činnosti si žádá důkladnou dokumentaci, prověřování styků zadržených osob a důkladné vyslyšení zúčastněných osob. Z odpovědí na otázku z oblasti trestů plyne, že soudci se spíše přiklánějí ke spodní hranici trestu, což nemusí tolik odrazovat případné pachatele od páčání této trestné činnosti nebo od recidivy. Následně by nejprve měla z pohledu policejního orgánu proběhnout odvykácí léčba a po té až trest odnětí svobody. Dotazovaní se domnívají, že prevence v této oblasti není dostatečná. V současnosti je toto téma velmi medializované což je zároveň forma určité propagace a mládež to chce vyzkoušet. Prevence je prováděna formou přednášek, besed. Probíhá již na úrovni základních škol. Národní protidrogová centrála vydává mnoho materiálů. V oblasti prevence by dotazovaní doporučili změnu trestního řádu a to v oblasti dokazování, které by mělo být jednodušší. Neřešit otázku výroby, distribuce a přechovávání. Dále by zvýšili tresty. Problém nových syntetických drog vidí jako velký problém. A to z důvodu, že těchto drog stále přibývá a než se dostanou na seznam zakázaných látek nějakou dobu to trvá a tyto látky jsou po celou tu dobu v podstatě legální.

8.1 Statistické údaje

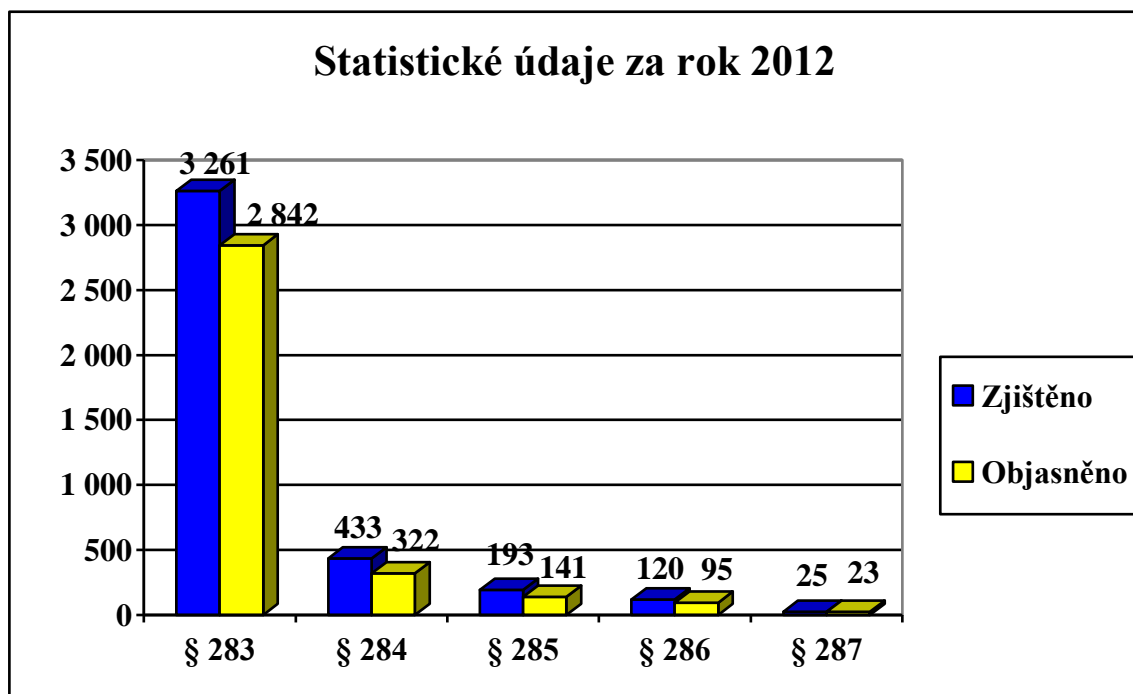
Graf 1. : ukazuje číselné údaje zjištěných a objasněných trestných činů z oblasti drog. ⁸⁴

Graf 2. : ukazuje číselné údaje zjištěných a objasněných trestných činů z oblasti drog. ⁸⁵

⁸⁴ STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality. POLICIE ČR. Policie [online]. 2010 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2010.aspx>>, vytvořen vlastní graf.

⁸⁵ STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality. POLICIE ČR. Policie [online]. 2010 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2011.aspx>>, vytvořen vlastní graf.

Graf 3. : ukazuje číselné údaje zjištěných a objasněných trestných činů z oblasti drog. ⁸⁶

Vyhodnocení statistik:

Od 1. ledna 2010 kdy vstoupil v účinnost nový zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se trestné činy dělí na přečiny a zločiny. Data uvedená v grafech jsou již součty přečinů a zločinů.

Z výše vyobrazených grafů vyplývá, že nejvíce vyskytujícím se trestným činem je nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Za rok 2010 bylo objasněno 83% případů, za rok 2011 to bylo 87% a za rok 2012 také 87% případů.

Druhým nejčastěji se vyskytujícím trestným činem je přechovávání omamné a psychotropní látky a jedů. V roce 2010 bylo objasněno 80% případů, za rok 2011 se objasnilo také 80% případů a v roce 2012 to bylo již méně a to 74% případů.

Dalším hojně se vyskytujícím trestným činem je nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Za rok 2010 bylo objasněno 66% případů, za rok 2011 to bylo 76% případů a v roce 2012 bylo objasněno 73% případů.

Trestný čin výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu se nevyskytuje v takové míře a objasňovat se v tomto případě

⁸⁶ STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality. POLICIE ČR. Policie [online]. 2010 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>>, vytvořen vlastní graf.

celkem daří. V roce 2010 bylo objasněno 79% případů, v roce 2011 činila objasněnost také 79% a za rok 2012 to bylo také 79%.

Šíření toxikomanie je nejméně se vyskytující trestný čin v drogové problematice. Otázkou je zda – li je to opravdu tak nebo zde působí svou měrou latence (tzv. skrytá, nezjištěná kriminalita) tohoto trestného činu. Za rok 2010 bylo objasněno 45% případů, za rok 2011 bylo objasněno téměř 39% (38,70) a za rok 2012 činila objasněnost 92%.

Z grafů také vyplývá, že se drogová trestná činnost spíše zvyšuje, než snižuje. Což není úplně v pořádku a žádoucí. Drogová trestná činnost v roce 2012 stoupla o 26% oproti roku 2010 a oproti roku 2011 stoupla o 5%.⁸⁷

⁸⁷ STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality. POLICIE ČR. Policie [online]. 2010 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>, použití vlastních výpočtů.

Závěr

Závislost na drogách představuje velmi spleťitý a nekonečný společenský problém pro celý svět. Je nutné neustále proti němu bojovat a usilovat alespoň o udržení přijatelné úrovně. Důležité je totiž uvědomit si to, že drogy ze světa nikdy zcela nevytlačíme. Tyto nebezpečné návykové látky a obchod s nimi tu jsou od počátku lidstva a nadále tu budou. Některé z nich sice mohou člověku v určité míře pomoci, ale jsou tu druhy, které naopak člověka ovládají a devastují mu zdraví.

Hodnotné, láskyplné a stabilní rodinné zázemí považují za určitý druh prevence ze strany rodičů. Důležité je, aby děti a mladiství věděli, že se mohou na svou rodinu spolehnout a obrátit se na ni se svými problémy a požádat o pomoc. Rodiče a děti by spolu měli komunikovat a snažit se naslouchat. Podstatné v životě dětí a mladistvých je jejich trávení volného času. Není vhodné se jen tak poflakovat s partou po ulicích, ale využít volný čas vhodně, například věnovat se sportu, vzdělání nebo umělecké činnosti. To pomáhá k utvoření jejich osobnosti jako takové.

Braní drog je cesta nikam, je to spíše cesta na společenské dno, ze kterého se velmi těžko vrací zpět. Lidé drogy nejprve užívají ze zvědavosti, nebo protože je to baví, ale po čase se z toho vyklube závislost a neustálá potřeba drogy. To vede narkomany k tomu, že se musí uchýlit i k jinému druhu kriminality jako je majetková, mravnostní nebo násilná kriminalita. Nebo mohou drogy začít sami vyrábět, což jim zajistí vysoký zisk.

Domnívám se, že prevence v této oblasti by měla být součástí již předškolní výchovy dětí a následně by měla být zahrnuta do rozvrhu na základních a středních školách. Mladiství by měli znát dostupné informace o této problematice, aby si uvědomili, že to není ta správná cesta k řešení problémů ani žádná volnočasová aktivita.

Cílem bakalářské práce bylo seznámit s charakteristikou jednotlivých druhů drog, jejich účinky a dopady na lidské zdraví. Ukázat na několik důvodů proč vlastně drogová závislost může vzniknout. Dále přiblížení činnosti policistů při prověřování a vyšetřování. Jak se policisté mají chovat při kontaktu s toxikomanem a jakým způsobem mohou zjistit přítomnost drogy u člověka. Dále seznámení čtenáře se strategiemi, kterými se Česká republika řídí. Z řízených rozhovorů vyplynulo, že dotazovaní policisté jsou se současnou situací spíše nespokojeni. Vyšetřování této trestné činnosti není vůbec jednoduché. Statistické údaje ukázaly, že drogová trestná činnost se zvyšuje.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BORNÍK, Miroslav. *Drogy : co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha : Themis, 2001. 31 s. ISBN 80-85821-98-2.
2. BORNÍK, Miroslav. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*. 1. vyd. Praha : Tiskárny Ministerstva vnitra, p. o., 2000. 166 s. ISBN 80-85821-92-3.
3. BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis: metodická příručka SKPV TOXI*. 1. vyd. Praha : Národní protidrogová centrála & Kriminalistický ústav Praha, 2008. 48 s.
4. GOODYER, Paula. *Drogy + teenager*. Přeložila KUNCOVÁ Romana. 1. vyd. Praha : Slovanský dům, 2001. 162 s. ISBN 80-86421-44-9.
5. CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha : Tiskárny Ministerstva vnitra, p. o., 1999. 96 s.
6. CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk s. r. o., 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
7. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti I.: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha : Úřad vlády České republiky, 2003. 319 s. ISBN 80- 86734-05-6.
8. MARÁDOVÁ, Eva. *Prevence závislostí*. 1. vyd. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 28 s. ISBN 80-86991-70-9.
9. MIOVSKÝ, Michal a kolektiv. *Konopí a konopné drogy : Adiktologické kompendium*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2008. 531 s. ISBN 978-80-247-6765-9.

10. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. 569 s. ISBN 80-7179-878-9.
11. NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE. *Drugs, brains, and behavior - The science of addiction*. National Institutes of Health, U.S. Department of Health and Human Services, 2007. 30 s.
12. NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy: Nový trestní zákoník*. Úřad vlády ČR. Praha, 2010. 12 s. ISSN 1214 -1089.
13. PÁLENÍČEK, T., P. KUBŮ a V. MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy : charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha : Úřad Vlády ČR, 2004. 34 s. ISBN 80-86834-26-9.
14. Rada Evropské unie. *Protidrogová strategie EU na období 2005 - 2012*. 1. vyd. Praha : Úřad Vlády České republiky, 2005. 12 s. ISBN 80-86734-64-1.
15. SHAPIRO, Harry. *Drogy : obrazový průvodce*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co, 2006. 360 s. ISBN 80-7352-295-0.
16. STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie České republiky, 2006. 47 s. ISBN 80-7251-219-6.
17. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
18. ŠTÁBLOVÁ, Renata. *Drogy: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 2005. 115 s. ISBN 80-7251-186-6.
19. VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *My, drogy a Evropa*. 1. vyd. [S.l.] : Medea Kultur, 2006. 31 s.

Legislativní dokumenty

1. Česká republika. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990, částka 35, 58 s. Dostupné také z WWW:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&fulltext=&nr=200~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>.

Odborné časopisy

1. HOŘÍN, J. Ovlivnění řidiče v době dopravní nehody se zvláštním zřetelem na jeho ovlivnění léky a narkotiky. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha : Tiskárny MV, 2012, roč. 2012, č. 2. s. 31 – 37. ISSN 1211-8834.
2. KUCHAR, M. Nové syntetické drogy. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha : Tiskárny MV, 2012, roč. 2012, č. 4. s. 25 – 28. ISSN 1211-8834.
3. Otázky pro PLK. MGR. J. Frydrycha. *Policista*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2012, roč. 2012, č. 11. s. 7. ISSN 1211-7943.
4. Protidrogová strategie EU. *Závislosti a my: Odborný časopis pro sociálně patologické jevy*. Česká Kamenice : Miroslav Dvořák, 2010, roč. 2010, Listopad. s. 19. ISSN 1213-8584.
5. Výroční zpráva Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování 2011. *BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha : Tiskárny MV, 2012, roč. 2012, č. 2. s. 25 – 28. ISSN 1211-8834.

Internetové zdroje

1. BÍLEK, Jaroslav. Těkavé látky: podceňované drogy.
In: *TOXICOLOGY* [online]. 2007 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z:
<http://www.toxicology.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=100>
2. Definice a rozdělení drog. In: *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2012-09-22]. Dostupné z:
http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/definice_a_rozdeleni_drog.html

3. Ilegální drogy: Halucinogeny. In: *Krystal Help: sdružení pro podporu prevence a práce s drogově závislými* [online]. Krnov: Krystal Help, o.s., 2008 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.krystalhelp.cz/index.php?pg=ilegalni&ppg=hal>
4. Kokain. *Prevence zneužívání syntetických drog: Stránky drogové poradny Sdružení Podané ruce - www.extc.cz.* [online]. Brno: Sdružení Podané ruce, o.s., 2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/kokain.html>
5. *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018.* 1. vyd. Praha: Úřad Vlády České republiky, 2011, s. 16 ISBN 978-80-7440-045-2. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/nspp_2010-2018_v02.pdf
6. Národní protidrogová centrála. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2011 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_protidrogov%C3%A1_centra
7. Opium. *Drogy-info.cz: informační portál o ilegálních a legálních drogách* [online]. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2003-2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/opiaty/opium_souhrny_text_z_roku_1896
8. Přítomnost drogy v těle odhalí drogový test. In: *Substituční léčba.cz: Stránky o závislosti* [online]. MeDitorial. [cit. 2013-02-21]. ISSN 1804-0799. Dostupné z: <http://www.substitutni-lecba.cz/novinky/pritomnost-drogy-v-tele-odhali-drogovy-test-256>
9. Rozdělení drog. In: *Substituční léčba.cz: Stránky o závislosti* [online]. MeDitorial. [cit. 2013-02-21]. ISSN 1804-0799. Dostupné z: <http://www.substitutni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

10. STATISTIKY: Statistické přehledy kriminality. POLICIE ČR. Policie [online]. 2010 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>

11. Systém péče o těhotné uživatelky drog, drogově závislé ženy a jejich děti v ČR. In: *Drop In* [online]. [cit. 2012-10-27]. Dostupné z: <http://www.dropin.cz/odborne-texty/44-odborne-texty/111-system-pece-o-tehotne-uzivatelky-drog-drogove-zavisle-zeny-a-jejich-deti-v-cr>

Seznam příloh

I. Řízený rozhovor s vrchním komisařem odboru obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“) Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje

II. Řízený rozhovor s komisařem odboru obecné kriminality SKPV Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje

III. Řízený rozhovor s detektivem Národní protidrogové centrály SKPV, expozitura České Budějovice

Příloha č. I.:

**Řízený rozhovor s vrchním komisařem odbor obecné kriminality SKPV
Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje**

1. Jak dlouho se zabýváte šetřením trestné činnosti spojenou s drogovou problematikou?

Drogovou trestnou činnost zpracovávám 11 let, oficiálně zařazen na problematiku drog jsem 8 let a to vzhledem k tomu, že u skpv, za danou problematiku je vždy určen jeden nebo dva pracovníci. Před zařazením na tuto problematiku jsem zpracovával trestnou činnost páchanou mládeží a na mládeži. Nicméně drogová problematika se týká především mládeže, takže tyto dvě problematiky jsou svázané.

2. Jak probíhá komunikace s toxikomanem/s osobou, která drogy zneužívá za účelem finančního zisku?

Komunikace je velmi problematická a to z toho důvodu, že po užívání jsou mimo realitu, nedokážou si vybavit dané skutečnosti ani vytvořit časovou osu. V trestním řízení převážně nespolupracují, protože by si svojí výpovědí způsobili trestní stíhání a je tedy na policejním orgánu, aby zadokumentoval skutečnosti jiným způsobem, zejména výpovědí dalších osob, zajištěním omamných látek apod. Osoby, které užívají omamné látky, jsou převážně registrováni s trvalým bydlištěm na MÚ a magistrátech měst. Zastihnout osoby v tomto trestním řízení kvůli dalším procesním úkonům je velmi obtížné.

Nikdo z nich se nechce přiznat k tomu, že drogy prodává, ale pouze užívá. Je si vědom toho, že v případě, kdy by uvedl, že drogy dále distribuuje mu hrozí trestní stíhání.

3. Musí být kriminalisté, kteří se zabývají touto trestnou činností nějak zvláště školeni?

Pracovníci zařazení na skpv na všech problematikách jsou pravidelně proškolení k novým trendům, postupům. Toto školení většinou zajišťuje národní protidrogová centrála.

4. Jak probíhá vyšetřování nebo vůbec zjišťování této trestné činnosti?

V první řadě je zjištění skutečností, že dochází nebo došlo k protiprávnímu jednání, po zjištění, že skutečnosti se zakládají na pravdě, jsou zahájeny úkony trestního stíhání podle § 160/1 trestního řádu. Na základě toho je prováděno další šetření, zejména pak sepsání úředních záznamů o podaném vysvětlení, kdy jsou zjišťováni další odběratelé OPL, svědci nebo další podezřelí. Když je tento spisový materiál nashromážděn, dojde k zahájení trestního stíhání a sdělení obvinění konkrétního protiprávního jednání. Dále jsou prováděny úkony dle trestního řádu, to jsou výslechy svědků a obviněných, znalecké zkoumání a jiné. Když je spisový materiál uzavřen, tak se postupuje na místně příslušné státní zastupitelství s návrhem obžaloby. Po té si návrh státního zástupce nastuduje, upraví a dál předává soudu.

5. Co se týče pachatelů, myslíte si, že výška trestů za trestné činy je adekvátní?

Co se týče horní hranice trestu, jsem spokojen, nicméně soudy drogovou trestnou činností dle mého názoru poněkud zlehčují a nedávají za drogové delikty vyšší trestní sazby. V mnoha případech z vlastní zkušenosti vím, že došlo za distribuci marihuany nebo pervitinu k trestům veřejné prospěšných prací.

Soudy přihlížejí na to, že uživatelé drog vědomě poškozují své zdraví, nicméně neřeší otázku, že drogy jsou drahá záležitost a jejich uživatelé si drogy musí nějak opatřit. Dopouštějí se tedy dalších trestných činů, např. krádeže, loupeže, podvody. Tato trestná činnost jim mnohdy není ani policií prokázána.

6. Je podle Vás pro ochranu společnosti lepší výkon trestu odnětí svobody pachatelům (toxikomanům) trestných činů, anebo by měla být nařízena protidrogová (odvykací) léčba?

Toto nařizují soudy. Z pohledu policejního orgánu bych uvítal, kdyby u pachatelů, kteří se dopustili protiprávního jednání, tak aby docházelo k nařizování ochranného léčení jak ambulantního tak i ústavního, a po té k následnému trestu odnětí svobody.

7. Myslíte si, že je prevence proti této trestné činnosti dostatečná a rozšířená na veřejnosti?

Ne. V pracovní náplni pracovníka zařazeného na skpv není provádění prevence. Tuto zajišťuje preventivně informační skupina. Tito pracovníci provádějí přednášky na různá témata drogy, majetková trestná činnost, kyberšikana. Nejedná se o specialisty na dané problematiku.

8. Domníváte se, že jsou lidé o ní dostatečně informováni?

Veřejnost je špatně informovaná, např. u pěstování rostliny konopí seté se lidé milně domnívají, že se protiprávního jednání dopouští při pěstování nad 5 rostlin. Toto je veřejně prezentováno v médiích nicméně, že mohou být za takovéto jednání pěstování do 5 rostlin potrestáni podle přestupkového zákona, se už nemluví.

9. Jaké druhy prevence v oblasti předcházení trestných činů týkajících se drogové problematiky a toxikomanie mohou provádět policisté sami tak, aby prevence proti páchání tohoto celospolečenského problému byla co možná nejúčinnější?

Prevenici provádíme formou přednášek; ve školách, různé besedy. Materiály vydává Národní protidrogová centrála, např. bulletin, různé brožurky a jiné.

10. Jaká opatření byste doporučil Vy osobně v oblasti prevence?

Nejlepší opatření je represí. Uvítal bych změnu trestního řádu a to v tom, že obviněný i svědek by měli mít povinnost vypovídat bez ohledu na to, že si člověk způsobí trestní stíhání. Také bych jako prevenci považoval vyšší tresty, z čehož by si veřejnost vzala ponaučení.

12. Co si myslíte o nových syntetických drogách, které se v poslední době objevují?

Zákonem jsou vymezeny určité typy drog a problém vzniká u syntetických drog, kdy změnou chemického vzorce dojde k tomu, že po této změně se nejedná o drogu ve smyslu zákona. Když se něco takového najde, nejedná se v podstatě o trestnou činnost.

Příloha č. II.:

Řízený rozhovor s komisařem odboru obecné kriminality SKPV Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje

1. Jak dlouho se zabýváte šetřením trestné činnosti, která je spojena s drogovou problematikou?

Touto trestnou činností se zabývám již 8 let.

2. Jak probíhá komunikace s toxikomanem/s osobou, která drogy zneužívá za účelem finančního zisku?

Toxikoman většinou trpí stihomamem, takže důkladně kontroluje svou činnost, svoji případnou trestnou činnost doznává až po předložení důkazů. Ve většině případů se stává, že narkoman či distributor je zadržen nebo předveden ve fázi kdy je pod vlivem drog a je schopen nepředvídatelného jednání proto reakce policisty musí být rychlá, musí umět argumentovat, musí být přesvědčivý.

3. Musí být kriminalisté, kteří se zabývají touto trestnou činností nějak zvláště školeni?

Ano, jedná se o proškolení jak přistupovat k těmto lidem, jak se k nim chovat, jak reagovat v mnoha případech na zvláštní chování narkomana.

4. Jak probíhá vyšetřování nebo vůbec zjišťování této trestné činnosti?

Jedná se zejména o dokumentování styků osoby, která drogy vyrábí, případně distribuuje, z těchto styků se stávají svědci, kteří jsou následně vyslýcháni k uvedené trestné činnosti.

5. Co se týče pachatelů, myslíte si, že výška trestů za trestné činy je adekvátní?

V žádném případě, ve většině případů jsou tresty na spodní hranici a trestná činnost narkomanů se jim „musí“ vyplácet protože většina těchto osob se po návratu z vězení vrací zpět k tomu, za co se do vězení dostali.

6. Je podle Vás pro ochranu společnosti lepší výkon trestu odnětí svobody pachatelům (toxikomanům) trestných činů, anebo by měla být nařízena protidrogová (odvykací) léčba?

Mělo by to navazovat na sebe, trest za to co spáchal, popřípadě náhrada škody a po té by měla následovat odvykací léčba, každý by měl dostat alespoň jednu šanci od společnosti vrátit se zpět do normálního života, jedná se tedy o narkomany užívající, ne distributory, v tom případě jednoznačně trest, trest takový, který by je měl odradit od jejich trestné činnosti po návratu z vězení.

7. Myslíte si, že je prevence proti této trestné činnosti dostatečná a rozšířená na veřejnosti?

Na prevenci jsou vynakládány v současné době velké finanční prostředky, ale ve většině případů se mívá svým účinkem. Mladá generace chce zkusit to co je kolem nich, o čem se tak mnoho hovoří. V některých případech se jedná spíše o propagaci než o prevenci.

8. Domníváte se, že jsou lidé o ní dostatečně informováni?

Ano, prevence začíná v podstatě již na základní škole, ale je složité ubránit mladou generaci před tím co se kolem nich děje a před tím co chtějí sami vyzkoušet. Reakce po požití drog znají třeba z besed, a proto sami chtějí vyzkoušet účinek na jejich osobu. V mnoha případech podlehnou i nátlaku kolektivu, je těžké odolat, když je v kolektivu sám/sama a většina ve skupině experimentuje s drogami.

9. Jaké druhy prevence v oblasti předcházení trestných činů týkajících se drogové problematiky a toxikomanie mohou provádět policisté sami tak, aby prevence proti páchání tohoto celospolečenského problému byla co možná nejúčinnější?

Je to primární prevence, kdy můžou jak na všech stupních škol provádět přednášky s praktickými příklady a následně je to sekundární prevence kdy mohou působit v těchto skupinách.

10. Jaká opatření byste doporučil Vy osobně v oblasti prevence?

Již od prvního stupně základní školy by měli vykonávat prevenci vyškolení pracovníci, aby odborným způsobem působili na mládež, formou besed, promítání filmů. Cílem je odradit tyto děti od braní drog a zároveň vyšší tresty a zjednodušit dokazování při projednávání trestné činnosti týkající se jak výroby, tak distribuce.

11. Co si myslíte o nových syntetických drogách, které se v poslední době objevují?

Člověk chce experimentovat a vyzkouší vše, co se dostane na trh a na trh se dostane to, co se dá velice snadno vyrobit a snadno prodat. Výrobcům je jedno co vyrobí, jak to působí, jaké to může mít následky, hlavně že má zisk. A to platí i o nových nevyzkoušených drogách. Pokud se zjistí, že jsou nové, většina chce vyzkoušet jejich účinky, jedním z hlavních lákadel je cenová dostupnost.

Příloha č. III.:

**Řízený rozhovor s detektivem Národní protidrogové centrály SKPV,
expozitura České Budějovice**

1. Jak dlouho se zabýváte šetřením trestné činnosti spojenou s drogovou problematikou?

Problematice odhalování nelegální výroby a obchodu včetně dalšího nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy se zabývám 10 let. Z toho 4 roky na územním odboru SKPV a 6 let na republikovém útvaru NPC.

2. Jak probíhá komunikace s toxikomanem/s osobou, která drogy zneužívá za účelem finančního zisku?

Komunikace s drogově závislým je vždy komplikovaná a to z důvodu, že není možné předvídat reakce a chování takové osoby. Obecně si nepřipouští, že drogy je plně ovládají a nemají nad užíváním žádnou kontrolu. Jejich život pak nabírá směr: sehnat peníze a to jakýmkoliv způsobem, sehnat drogu a další den znovu.....na toto se samozřejmě nabaluje další trestná činnost. Vyšetřování drogové trestné činnosti je velmi složité a to z důvodu, že např. u majetkové trestné činnosti je pachatel, který ukradne věc a poškozený, který ve vlastním zájmu spolupracuje s policií a to z důvodu, že chce věc navrátit, ale policisti zařazení na linii „toxi“ mají práci ztíženou tím, že osoby, které drogu vyrábí či prodávají, mají z této činnosti nemalé zisky a pod vidinou trestů odnětí svobody nespolupracují a to ani v jednom stádiu trestního řízení a druhá skupina jsou odběratelé, ti se naopak bojí, že v případě spolupráce s orgány činnými v trestním řízení dostanou „vizitku práskačů“ a bude pro ně v budoucnu problém drogu sehnat.

3. Musí být kriminalisté, kteří se zabývají touto trestnou činností nějak zvláště školeni?

Jako garant za boj proti drogové kriminalitě je v České republice Národní protidrogová centrála Služby kriminální policie a vyšetřování, která zajišťuje školení pro ostatní policisty, kteří se předmětnou trestnou činností zabývají.

4. Jak probíhá vyšetřování nebo vůbec zjišťování této trestné činnosti?

Samozřejmě i tato trestná činnost má několik úrovní a to od běžné distribuce, se kterou se člověk může setkat na problémových místech, jako jsou nádraží, bary až po vysoce organizovanou trestnou činnost, která je řízena přes několik států. V tomto případě je to práce, která odhaluje vysoce latentní trestnou činnost a klade tak nemalé nároky na operativní dovednosti, zejména při práci s informačními zdroji, operativně-pátracími prostředky a informacemi vůbec.

5. Co se týče pachatelů, myslíte si, že výška trestů za trestné činy je adekvátní?

Výška trestů daná zákonem je dle mého názoru odpovídající. Problém spatřuji u soudců, kteří častěji volí nižší hranici trestu. A to i osob, které nespolupracují s orgány činnými v trestním řízení a co dále považují za naprosto nevyhovující stav, že nedochází k propadávání majetku, který byl jako výnos z trestné činnosti zabaven policií.

6. Je podle Vás pro ochranu společnosti lepší výkon trestu odnětí svobody pachatelům (toxikomanům) trestných činů, anebo by měla být nařízena protidrogová (odvykací) léčba?

O tomto rozhoduje soud a samozřejmě nejefektivnější by byla kombinace ústavní léčba – výkon trestu. Není v zájmu společnosti, aby se z vězení vracel drogově závislý člověk.

7. Myslíte si, že je prevence proti této trestné činnosti dostatečná a rozšířená na veřejnosti?

NE!!!! V rámci společnosti a médií naprosto nedostačující. NPC se dlouhodobě snaží formou různých projektů (více o projektech na internetových stránkách NPC) se zapojením vládních i nevládních organizací oslovit a zaujmout cílovou skupinu – mládež s tím, že drogy nejsou součástí života a zaujmout je jiným způsobem (př. „Volejbalová škola“).

8. Domníváte se, že jsou lidé o ní dostatečně informováni?

Informovanost probíhá, ale dle mého v negativním smyslu. V posledním době se každý člověk setkal v TV, novinách na internetu s tím, že při rozhovoru řekne VIP osobnost: v mládí zkoušela kouřit marihuanu, v seriálech skupinky mladých lidí se zabaví pouze tím, že si „zahulí“, každé dítě na základní škole ví, co je to „tráva“ a patří k dospíváním. To vše má za efekt, že mladí lidé si řeknou, je to normální, zkusím to taky.

9. Jaké druhy prevence v oblasti předcházení trestných činů týkajících se drogové problematiky a toxikomanie mohou provádět policisté sami tak, aby prevence proti páchání tohoto celospolečenského problému byla co možná nejúčinnější?

Preventivní programy, přednášky na školách, vydáváním publikací. Takové činnosti provádí Národní protidrogová centrála, vydává Bulletin a podílí se na vydávání dalších příruček, např. Důsledně proti toxikomanii a to je pro veřejnost tak pro samotné policisty.

10. Jaká opatření byste doporučil Vy osobně v oblasti prevence?

Prevence je nutná součást boje proti drogám, ale v tomto případě je potřebná represe. V současné době máme několik paragrafů v trestním zákoníku, který se týká drogových trestných činů a policie dokazuje, zda prodával, přechovával, vyráběl, atd.

Tímto se celé řízení značně protahuje a podle toho je odvislá výše trestu. Myslím, že by naprosto postačil jeden paragraf, bez nutnosti shromažďování důkazů, jak s drogou chtěl dotyčný dále nakládat. Mám drogu – musím počítat s tím, že budu odsouzen.

11. Co si myslíte o nových syntetických drogách, které se v poslední době objevují?

Smyslem syntetických drog je vyhnout se seznamu zakázaných látek a to pouhou změnou chemického vzorce. V tomto případě činí opatření NPC a to soustavným tlakem na zákonodárce, aby se na seznamu objevila celá skupina těchto látek a nikoliv pouze jedna konkrétní látka. Důvod: výrobci drog změni umístění vodíku (jedná se o chemicky jinou látku se stejnými účinky) a než se tato látka objeví na seznamu zakázaných látek, musí projít komplikovaným a nepružným schvalovacím legislativním procesem.